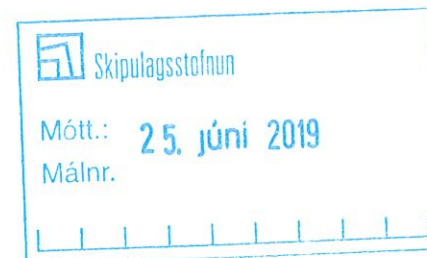

Aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps 2018 - 2038

6. júní 2019

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps 2018-2038 var samþykkt í
sveitarstjórn þann 12. maí 2019 skv. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010
m.s.br. *E. Jóni*

Oddviti
Eyja- og Miklaholtshrepps

Aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps 2018-2038 var staðfest af
Skipulagsstofnun þann 12.08.2019 skv. 3. mgr. 32. gr. skipulagslaga
nr. 123/2010 m.s.br.

Efnisyfirlit

1 Inngangur

- 1.1 Almennt um aðalskipulag
- 1.2 Skipulagssvæðið
- 1.3 Skipulagsgögn
- 1.4 Aðrar skipulagsáætlanir og gögn
- 1.5 Tildrög endurskoðunar og helstu breytingar
- 1.6 Ferli endurskoðunar
- 1.7 Samráð

2 Stefnumörkun

- 2.1 Leiðarljós og meginmarkmið
- 2.2 Búseta og byggðarmynstur
- 2.3 Nýting landgæða
- 2.4 Nýting orkuauðlinda
- 2.5 Þjónusta
- 2.6 Samgöngur og fjarskipti
- 2.7 Vernd vatns og náttúru
- 2.8 Vernd menningarminja
- 2.9 Öryggismál
- 2.10 Losun

3 Umhverfismat

- 3.1 Viðfangsefni umhverfisskýrslunnar
- 3.2 Umhverfisþættir og viðmiðanir
- 3.3 Um áhrif á menningarmínjar
- 3.4 Mat á áhrifum

4 Landnotkun

Stefna um landnotkun

- Afþreyingar- og ferðamannasvæði
- Athafnasvæði
- Efnistöku- og efnislosunarsvæði
- Frístundabyggð
- Hafnir
- Iðnaðarsvæði
- Íbúðarbyggð
- Landbúnaðarsvæði
- Óbyggð svæði
- Samfélagsþjónusta
- Skógræktar og landgræðslusvæði
- Strandsvæði
- Veitur og helgunarsvæði

39

39

40

40

40

54

55

55

55

56

57

59

59

60

61

62

62

63

64

64

Verslun og þjónusta	65
Vötn, ár og sjór	67
Takmarkanir á landnotkun	68
Minjavernd	68

Ráðgjöf við gerð skipulagsins: Alta ehf

A1179-014-U01
2019-06-19

1 Inngangur

1.1 Almennt um aðalskipulag

Í skipulagslögum, nr. 123/2010, segir að aðalskipulag skuli taka til alls lands innan marka sveitarfélags og að þar sé sett fram stefna sveitarstjórnar um þróun sveitarfélagsins varðandi landnotkun, byggðapróun, byggðamynstur, samgöngu- og þjónustukerfi og umhverfismál. Þar segir enn fremur að í aðalskipulagi sé lagður grundvöllur fyrir gerð deiliskipulags varðandi landnotkun, takmarkanir á landnotkun, samgöngu- og þjónustukerfi og byggðamynstur, þ.m.t. þéttleika byggðar.

Í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru ákvæði skipulagslaga útfærð nánar. Þar segir um markmið aðalskipulags:

Markmið með gerð aðalskipulags, auk almennra markmiða skv. reglugerð þessari eru:

- að vera vettvangur stefnumótunar sveitarstjórnar í samráði við íbúa um mikilvæg viðfangsefni sem snerta þróun sveitarfélagsins,
- að sýna með skýrum hætti hver stefna sveitarfélags er og stuðla þannig að markvissri þróun þar sem tekið er tillit til heildarhagsmuna,
- að miðla málum milli ólíkra hagsmuna þeirra sem búa og munu búa í sveitarfélaginu,
- að stuðla að öryggi almennings og lífsgæðum.

Skipulagslög og skipulagsreglugerð kveða á um gerð skipulagsáætlana og hvernig samráði skuli háttað.

Í köflum 1.5 til 1.7 hér fyrir neðan er greint frá tilefni, málsmeðferð og samráði við endurskoðun aðalskipulagsins.

1.2 Skipulagssvæðið

Skipulagssvæðið er allt land innan sveitarfélagsins Eyja- og Miklaholtshrepps. Flatarmál sveitarfélagsins, að meðtöldum strandsjó innan netlaga, er 416,6 km².

Aðliggjandi nágrannasveitarfélög eru Snæfellsbær, Helgafellssveit, Dalabyggð og Borgarbyggð.

Mynd 1.1: Aðliggjandi sveitarfélög.

1.3 Skipulagsgögn

Aðalskipulagstillagan er sett fram í eftirtöldum gögnum:

- Greinargerð, sem inniheldur inngang, stefnumótun, umhverfisskýrslu, landnotkunarákvæði.
- Skipulagsuppráttur: Allt sveitarfélagið, blaðstærð A1, 1:50.000
- Þemauppráttur 1: Náttúruvernd, blaðstærð A3, 1:100.000
- Þemauppráttur 2: Flokkun landbúnaðarlands, blaðstærð A3, 1:100.000
- Þemauppráttur 3: Vegir, sbr. 2. mgr. 32. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013, blaðstærð A3, 1:100.000
- Þemauppráttur 4: Vindorka, blaðstærð A3, 1:100.000

1.4 Aðrar skipulagsáætlanir og gögn

Aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps tengist öðrum skipulagsáætlunum sem gæta þarf samræmis við. Landsskipulagsstefna og Svæðisskipulag Snæfellsness 2014-2026 eru á efra skipulagsstigi en aðalskipulag nágrennasveitarfélaga er jafnsett aðalskipulagi Eyja- og Miklaholtshrepps. Hér fyrir neðan eru dregin fram helstu atriði sem varða aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps í þessum gögnum.

Deiliskipulagsáætlanir sem gerðar eru fyrir stök framkvæmdasvæði eiga að vera í samræmi við gildandi aðalskipulag.

Landsskipulagsstefna

Landsskipulagsstefna er samræmd stefna ríkisins um skipulagsmál til tólf ára sem ráðherra lætur vinna og leggur fyrir Alþingi. Skv. 10. gr. skipulagslaga skulu sveitarfélög taka mið af landsskipulagsstefnu við gerð skipulagsáætlana eða breytinga á þeim og, eftir því sem við á, samræma

þær landsskipulagsstefnu innan fjögurra ára frá samþykkt hennar. Tillaga til þingsályktunar um landsskipulagsstefnu 2015–2026 var samþykkt á Alþingi þann 16. mars 2016. Landsskipulagsstefnan nær til skipulags á miðhálandinu, í dreifbýli og á haf- og strandsvæðum, auk stefnu um búsetumynstur og dreifingu byggðar. Ýmis ákvæði landsskipulagsstefnu eiga við um aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps og eru þau rakin í kafla 2 um stefnumörkun sveitarfélagsins, eftir því sem viðfangefnin gefa tilefni til.

Svæðisskipulag Snæfellsness 2014-2026

Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014 - 2026 er sett fram greining á náttúruauði, menningarauði, þekkingarauði, staðaranda og karaktarsvæðum. Í framhaldi er mótuð framtíðarsýn og gerð þemaskipt áætlun um eftirfylgni. Þemun eru lífsgæði, landslag, matur, iðnaður og skapandi greinar, ferðalag og grunngerð og stjórnun. Tilgreind eru markmið fyrir nokkra þætti innan hvers þema. Dregin er upp skýr mynd af svæðinu sem heild og lagt á ráðin um nýtingu sérkenna svæðisins innan helstu atvinnugreina og þær tvinnar saman. Stefnt er að breiðri verðmætasköpun, sjálfbærri nýtingu auðlinda og eflingu sameiginlegra innviða.

Í umfjöllun um viðfangsefni þessa aðalskipulags er vísað til stefnumörkunar í svæðisskipulaginu eftir því sem við getur átt, sjá nánar í kafla 2.

EarthCheck

Sveitarfélögin á Snæfellsnesi standa sameiginlega að EarthCheck vottun og samþykktu framkvæmdaáætlun fyrir árin 2018-2022. Settir eru fram mælikvarðar á frammistöðu og leiðir til framfara fyrir tólf lykilsvið, ásamt fjölbreyttum verkefnum.

1.5 Tildrög endurskoðunar og helstu breytingar

Fyrra aðalskipulag Eyja- og Miklaholtshrepps, með skipulagstímabilið 2008 - 2020, var staðfest í október 2014. Engar breytingar hafa verið gerðar á því eftir staðfestingu.

Tilfni endurskoðunarinnar nú er þörf fyrir skýrari stefnu vegna þróunar sem orðið hefur eða er fyrirjáanleg, t.d. í landbúnaði, ferðaþjónustu og iðnaði. Ýmis ákvæði hafa verið yfirfarin, t.d. um reiðleiðir, skógrækt, frístundabyggð o.fl. Að auki þurfti að færa inn þá stefnumörkun sem áður var getið og kemur fram í landsskipulagsstefnu og Svæðisskipulagi Snæfellsness.

Við þessa endurskoðun hafa eftirfarandi breytingar helstar orðið:

- Gögn eru samræmd nýjum skipulagslögum nr. 123/2010 og skipulagsreglugerð nr. 90/2013.
- Umfjöllun um viðfangsefni aðalskipulagsins eru með nokkuð öðru sniði, þótt stefnubreyting sé ekki veruleg. Leitast er við að tengja stefnu skipulagsins við landnotkunarákvæðanir með vísun í auðkenni reita sem byggjast á stefnumörkuninni.
- Allir landnotkunarreitir hafa verið yfirfarnir og skerpt á afmörkun þeirra. Sett hafa verið almenn ákvæði um landnotkun á reitum í hverjum landnotkunarflokk og sértæk ákvæði fyrir hvern reit fyrir sig, eftir því sem tilfni er til.
- Landbúnaðarland hefur verið flokkað á einfaldan hátt í samræmi við landsskipulagsstefnu og ákvæði jarðalaga.
- Sérstök umfjöllun er um ferðaþjónustu, enda er hún mjög vaxandi í sveitarfélaginu. Ein helsta birtingarmynd hennar er fjölgun frístundahúsa sem leigð eru ferðafólki. Við endurskoðun skipulagsins er gerður greinarmunur á frístundabyggðarsvæðum

til einkanota annars vegar og þeim sem fyrst og fremst eru ætluð til útleigu í atvinnuskyni, með því að þau síðarnefndu eru sett í landnotkunarflokkinn verslunar- og þjónustusvæði.

- Atvinnustarfsemi önnur en landbúnaður er nokkuð fyrirferðarmeiri, einkum í ferðaþjónustu og iðnaði.
- Horfið er frá hverfisverndarákvæðum fyrir menningarminjar á þeirri forsendu að ákvæði minjalaga veiti fullnægjandi vernd.

Samráð var haft við landeigendur um áform þeirra í þróun landnotkunar á forsendum búskapar eða annarrar atvinnustarfsemi.

1.6 Ferli endurskoðunar

Kveðið er á um málsmeðferð skipulagsáætlana í skipulagslögum nr. 123/2010 m.s.br.

Umsagnaraðilar á landsvísu eru Umhverfisstofnun, Minjastofnun, Samgöngustofa, Veðurstofa Íslands, Vegagerðin, Ferðamálastofa, Landgræðsla ríkisins, Náttúrufræðistofnun Íslands, Skógræktin, Landsnet, Rarik og Skipulagsstofnun. Umsagnaraðilar á nærsvæðum eru Heilbrigðiseftirlit Vesturlands, svæðisskipulagsnefnd Snæfellsness, nágrennasveitarfélög, Svæðisgarðurinn Snæfellsnes, Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi, Byggðasamlag Snæfellsness, Almannavarnanefnd Snæfellsness, Markaðsstofa Vesturlands og Náttúrustofa Vesturlands.

Endurskoðunin hefur gengið fram sem hér segir, með vísun innan sviga í tilsvarende greinar skipulagslaganna:

11/11/2016	Sveitarstjórn samþykkir að hefja endurskoðun aðalskipulagsins (35. gr.).
16/2/2017	Skipulags- og matslýsing samþykkt í sveitarstjórn og síðan kynnt (1. mgr. 30. gr.).

- okt. 2018 Tillaga á vinnslustigi kynnt íbúum og hagsmunaaðilum (2. mgr. 30. gr.).
- 13/12/2018 Tillagan samþykkt til auglýsingar í sveitarstjórn (3. mgr. 30. gr.) og síðan send til athugunar hjá Skipulagsstofnun.
- 13/3/2019 Tillagan auglýst (31. gr.) með athugasemdafresti til 30. apríl.
- 12/5/2019 Tillagan samþykkt í sveitarstjórn (32. gr.)

Skipulagsráðgjafi hefur sett sig í sambandi við allmarga landeigendur til að afla upplýsinga um þeirra áform og hafa þannig skýrst ýmsar afmarkanir og ákvæði.

Tillagan var kynnt á vinnslustigi 25. október til 25. nóvember. Þann 15. nóvember var opið hús þar sem nokkrir landeigendur hittu sveitarstjóra og skipulagsráðgjafa. Ábendingar bárust frá Náttúrufræðistofnun, Vegagerðinni, Landsneti, Umhverfisstofnun, Veðurstofunni og tveimur landeigendum.

Tillagan var auglýst í samræmi við ákvæði 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 frá 13. mars til 30. apríl. Tvær umsagnir bárust, frá Veðurstofunni og Minjastofnun. Veðurstofan tilkynnti að hún gerði ekki athugasemdir við tillöguna. Minjastofnun gerði athugasemdir sem eru efnislega þær sömu og stofnunin gerði þegar lýsing vegna endurskoðunar aðalskipulagsins var kynnt. Þar er farið yfir ákvæði minjalaga um skráningu í tengslum við skipulagsgerð. Við mótun tillögunnar var brugðist við athugasemdinni í kafla 3.3. í greinargerð þar sem minjaskráningu er vísað til deiliskipulags og útgáfu framkvæmdaleyfa. Sveitarstjórn telur því að ekki sé tilefni til breytinga á auglýstri tillögu vegna athugasemda Veðurstofunnar og Minjastofunnar.

1.7 Samráð

Samráð hefur verið haft við íbúa og aðra hagsmunaaðila sem hér segir:

Skipulags- og matslýsing var kynnt vorið 2017 og bárust nokkrar ábendingar og gagnleg leiðsögn frá fagstofnunum, sem leitast hefur verið við að taka tillit til.

Viðfangsefni endurskoðunarinnar voru kynnt á íbúafundi þann 11. júní 2017. Þar bauðst fundarmönnum að bera upp spurningar og koma með ábendingar ásamt því að tala við skipulagsráðgjafa og sveitarstjórnarmenn.

Þann 26. september 2017 var sendur tölvupóstur til íbúa og landeigenda með vísun á vefsíðu þar sem sjá mátti hvernig ákvæði gildandi aðalskipulags höfðu verið færð yfir í nýjan búning samkvæmt nýrri skipulagsreglugerð.

2 Stefnumörkun

2.1 Leiðarljós og meginmarkmið

Leiðarljós Aðalskipulags Eyja- og Miklaholtshrepps 2017 - 2035 er að íbúar og landeigendur geti nýtt landkosti til að styrkja forsendur búsetu og atvinnustarfsemi, án þess að rýra tækifæri komandi kynslóða til sömu hagnýtingar.

Meginmarkmið eru eftirfarandi:

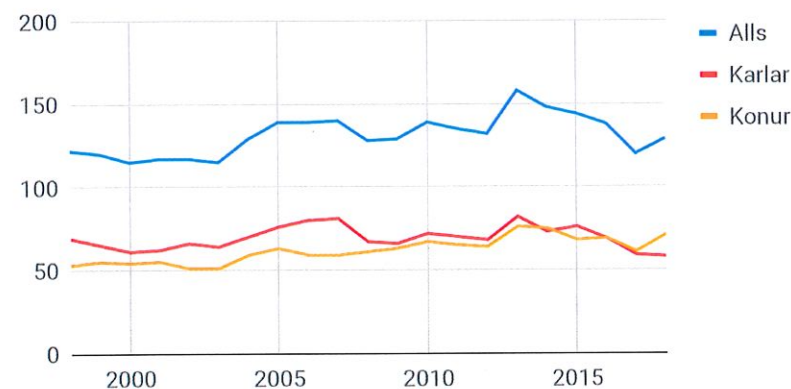
- Landbúnaður verði áfram meginforsenda búsetu í sveitarfélaginu.
- Búseta og atvinnustarfsemi styrkist með fjölbreyttari atvinnutækifærum í greinum sem falla vel að landbúnaði.
- Menningar- og náttúruarfur spillist ekki.
- Íbúar og gestir finni fyrir sérstöðu og staðaranda Snæfellsness.

2.2 Búseta og byggðarmynstur

Forsendur

Íbúar og íbúðir

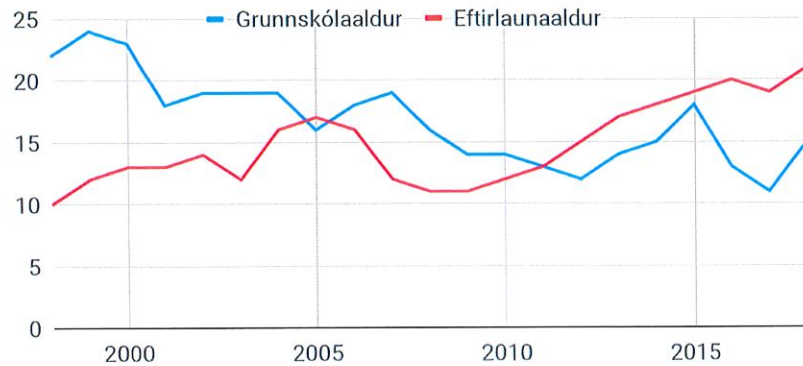
Í ársbyrjun 2018 voru íbúar sveitarfélagsins 129, 58 karlar og 71 kona. Lítils háttar fjölgun hefur verið að jafnaði undanfarin ár og hlutfall kynjanna jafnara undanfarinn áratug en það var þar á undan.

Mynd 2.1: Próun íbúafjölda 1998-2018. Sýndur er íbúafjöldi 1. janúar hvers árs.

Gögn um aldursdreifingu íbúa undanfarin ár sýna að fólki á grunnskólaaldri (6-15 ára) hefur almennt farið heldur fækkandi en fólki á eftirlaunaaldri (67 ára og eldri) fjölga.

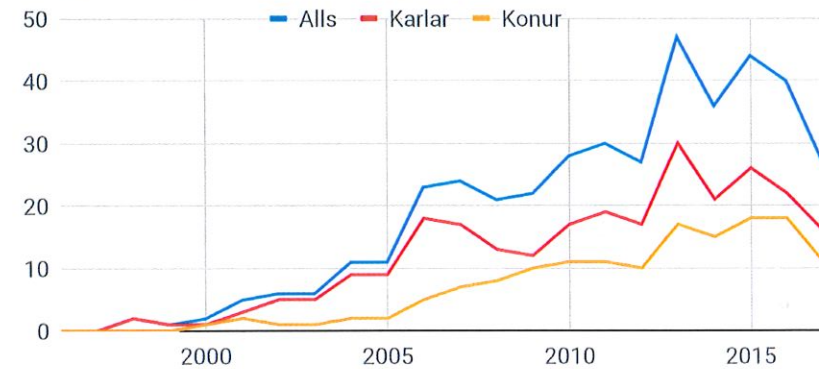
Íbúar á grunnskólaaldri og eftirlaunaaldri

Mynd 2.2: Fjöldi fólks á eftirlaunaaldri og grunnskólaaldri.

Vaxandi fjöldi íbúa er af erlendu bergi brotinn, eins og ráða má af myndinni hér fyrir neðan. Miðað við fjölda íbúa og innflytjenda undanfarin ár má því gera ráð fyrir að innflytjendur séu um fjórðungur af íbúafjöldanum. Þorri þess fólks sem hér um ræðir hefur komið til að manna störf í iðnaði eða ferðaþjónustu.

Innflytjendur, fyrsta og önnur kynslóð

Mynd 2.3: Fjöldi innflytjenda í Eyja- og Miklaholtshreppi, fyrsta og önnur kynslóð. Gögn frá Hagstofu Íslands. Meginhluti innflytjenda starfar við iðnað og ferðaþjónustu.

Búsetumynstur og dreifing byggðar

Ekkert þéttbýli er innan sveitarfélagsins en búseta er á 34 stöðum sem flestir eru nálægt þjóðvegnum. Í flestum tilfellum er um að ræða býli en með mismiklum húsakosti, eins og gengur. Ekki liggja fyrir gögnum um starfsvettvang íbúa en gera má ráð fyrir að starf flestra tengist landbúnaði, ferðaþjónustu, iðnaði og samfélagsþjónustu.

Gera þarf ráð fyrir því að með vaxandi fjölda ferðamanna aukist eftirspurn eftir þjónustu við ferðafólk innan sveitarfélagsins. Einnig má búast við því að hagnýting orkuauðlinda aukist, einkum jarðvarma til ylræktar. Á hinn bóginn stendur hefðbundinn landbúnaður traustum fótum og ekki útlit fyrir að störfum við landbúnað fækki. Af þessu má ráða að störfum án beinna tengsla við hefðbundinn landbúnað muni fjölga og að fólk sem sinnir þessum störfum muni þurfa tímabundið eða varanlegt húsnæði.

Nálægustu þéttbýlisstaðir eru í nokkurri fjarlægð eins og myndin hér til hliðar sýnir. Akstursfjarlægð og -tími til þessara staða frá félagsheimilinu Breiðabliki, sem er nokkurn veginn í miðju sveitarfélagsins, er sem hér segir:

Stykkishólmur, 38 km, 30 mínútur
Grundarfjörður, 42 km, 33 mínútur
Borgarnes, 61 km, 43 mínútur

Mynd 2.4: Staðsetning nálægustu þéttbýlisstaða. Mörk Eyja- og Miklaholtshrepps eru sýnd með rauðgulri línu.

Af ofangreindu má álykta að þörf sé fyrir fjölbreytta búsetukosti innan sveitarfélagsins og að þeirri þörf þurfi að mæta a.m.k. að hluta á þeim jörðum þar sem fólk starfar, enda nokkuð langt í næsta þéttbýli.

Samkvæmt gögnum Þjóðskrár eru nú 68 íbúðir í sveitarfélaginu. Gert er ráð fyrir um 20 nýjum íbúðum á íbúðasvæðum, auk nýrra íbúða sem byggðar kunna að verða samkvæmt almennri heimild á landbúnaðarsvæðum. Í fámennu samfélagi eins og í Eyja- og Miklaholtshreppi er þróun íbúafjöldans að mestu ófyrirsjáanleg en sú

fjölgun íbúða sem skipulagið gerir ráð fyrir ætti að vera fullnægjandi til að bregðast við töluvert auknum áhuga á búsetu innan sveitarfélagsins.

Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 er sett fram stefna um að byggð í sveitum taki tilliti til landslagseinkenna og viðhaldi sérkennum og staðaranda svæðisins og er sú stefna endurspegluð í markmiðum þessa aðalskipulags og útfærð skilmálum. Hliðstæðar áherslur koma fram í landsskipulagsstefnu (2.2.1).

Í sveitarfélaginu eru alls 31 frístundahús, skv. fasteignaskrá Þjóðskrár í ágúst 2017. Um þriðjungur þeirra er byggður eftir aldamótin. Sjá yfirlitskort á næstu síðu.

Markmið fyrir búsetu og byggðarmynstur

Staðsetning og yfirbragð mannvirkja virði svipmót nærumhverfis og landslagsheildar, t.d. með skírskotunum í formum, efnis- og litavali, skv. nánari útfærslu í deiliskipulagi.

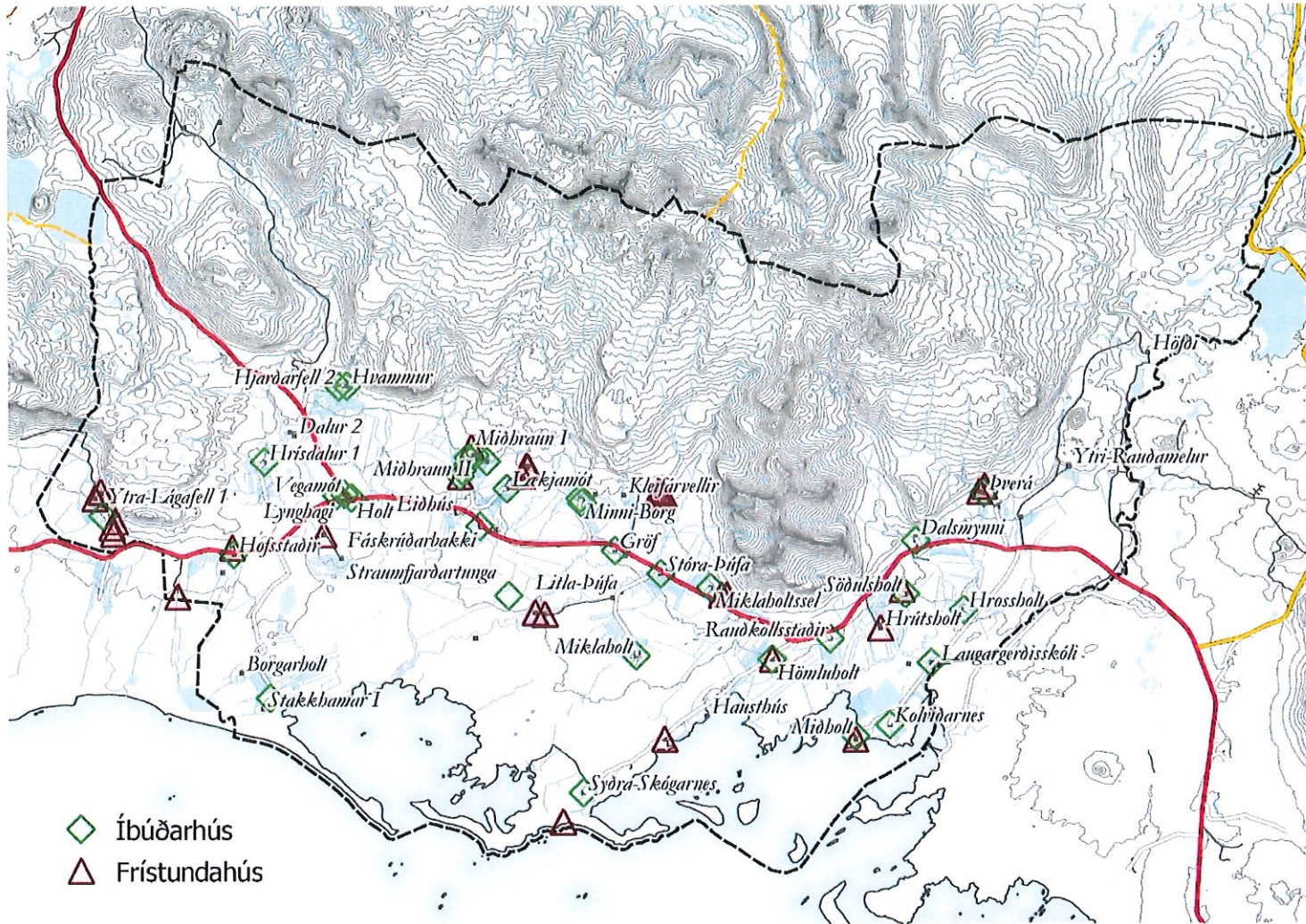
Hægt verði að mæta eftirspurn eftir húsnæði með íbúðarhúsum við þjónustukjarna og á jörðum.

Landeigendur hafi almenna heimild til að reisa allt að þrjú frístundahús á lögbýlum. Önnur frístundabyggð verði á afmörkuðum frístundabyggðarsvæðum eða verslunar- og þjónustusvæðum.

Útfærsla

Í almennum skilmálum fyrir frístundabyggð og verslunar- og þjónustusvæði er áskilið að taka skuli mið af byggingarhefðum, landslagi og staðhättum.

Gefin er almenn heimild til að hafa allt að þrjú íbúðarhús og þrjú frístundahús á öllum lögbýlum innan landbúnaðarsvæða.

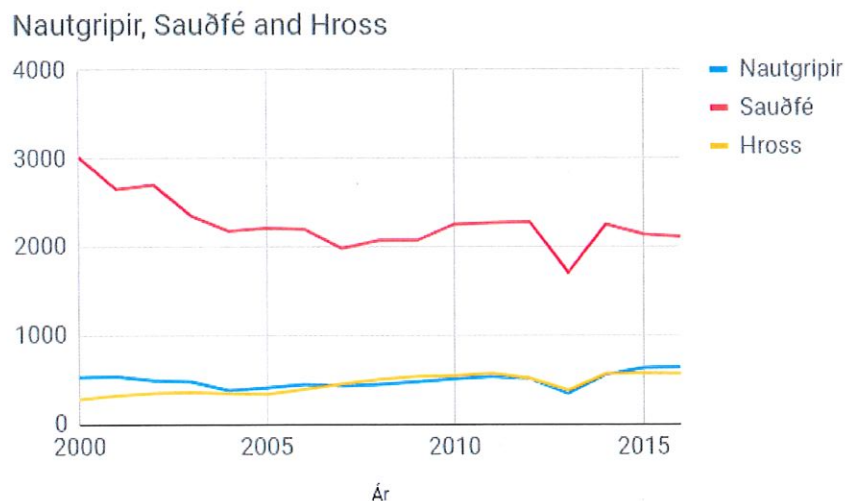
Mynd 2.5. Dreifing íbúðar- og frístundahúsa

2.3 Nýting landgæða

Forsendur

Landbúnaður

Landbúnaður er meginforsenda atvinnustarfsemi og búsetu í Eyja- og Miklaholtshreppi. Lögbýli í ábúð eru 33 (lögbýlaskrá 2016). Búfjárhald er á 13 lögbýlum innan sveitarfélagsins, þar af eru 8 með sauðfé, 5 með nautgripi og 5 með blandað bú. Hrossarækt er á 3 búum.

Mynd 2.6: Þróun í fjölda búfjár í Eyja- og Miklaholtshreppi frá aldamótum. Gögn frá Matvælastofnun, miðlað af DataMarket.

Mikilvægt er að stefna aðalskipulagsins styðji við landbúnaðinn og leiði til þess að forsendur hans styrkist. Land innan sveitarfélagsins hefur verið flokkað gróflega eftir því hve vel það er fallið til ræktunar og kemur flokkunin fram á þemaupprætti 2.

Í landsskipulagsstefnu, grein 2.3.1 segir svo um skipulag landbúnaðarlands:

Í aðalskipulagi byggist skipulagsákvæðanir um ráðstöfun lands í dreifbýli til landbúnaðar og annarrar nýtingar á flokkun landbúnaðarlands. Landi sem hentar vel til ræktunar verði almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti. Val á svæðum til skógræktar og stefna um þau taki mið af því að skógrækt falli vel að landi og að eftir því sem við á séu samþætt sjónarmið skógræktar, annars landbúnaðar og útivistar. Flokkun landbúnaðarlands, landslagsgreining og vistgerðaflokkun verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum um landbúnaðarland.

Í Svæðisskipulagi Snæfellsnes 2014-2026, grein U3.1 segir svo:

Viðhalda ræktuðu landi og landi sem hentar vel til ræktunar og beitar, en gera jafnframt ráð fyrir möguleika á frekari framþróun og nýsköpun á býlum, t.d. framleiðslu úr auðlindum svæðisins eða út frá sérkennum þess. Sem dæmi um auðlindir má nefna ber, jurtir, ölkelduvatn og þörungur.

Guðmundur Sigurðsson ráðunautur annaðist flokkun landbúnaðarlands við endurskoðun aðalskipulagsins, sumarið 2017.

Ekki hafa verið settar lögboðnar vinnureglur eða opinber aðferðarfræði tekin upp varðandi flokkun landbúnaðarlands. Bændasamtök Íslands og einstök sveitarfélög hafa hvatt til að mótuð verði stefna um mat á

landbúnaðarlandi. Nokkrar rannsóknir hafa verið gerðar á góðu ræktunarlandi og tillögur um flokkun.

Björn Jóhannesson (1960) flokkar ræktunarland út frá ræktunarskilyrðum, besta ræktunarlandið er þar sem eru hallandi mýrar á malar og sandbornum grunni og þykkur móajarðvegur.

Jónatan Hermannsson og Áslaug Helgadóttir (2003) lögðu fram tillögu um flokkun á ræktanlegu landi með tilliti til meðalhita og vaxtartíma en að auki var nokkurt tillit tekið til jarðraka og jarðvegsgerðar. Í þeirra rannsókn kemur fram að gott ræktunarland er um 600 þúsund ha á öllu landinu. Þar af eru um 120 þúsund ræktað land. Ónotað og tiltækt ræktanlegt land er því um 480 þúsund ha.

Þorsteinn Guðmundsson (2003) flokkar gott ræktunarland eftir jarðvegsgerð, bæði eftir dýpt og sýrustigi jarðvegs einnig raka og halla lands.

Við mat á ræktanlegu landi í Eyja- og Miklaholtshreppi var unnið út frá vistgerðaflokkun Náttúrufræðistofnunar (2017). Farnar voru vettvangsferðir og landið metið á staðnum eftir bestu getu en vegna stærðar svæðisins var ekki farið um allt landið heldur var stuðst við loftmynd til að flokka landið. Við matið var einkum tekið mið af raka lands, gróðurfari og áætlaðri jarðvegsdýpt. Hvorki jarðvegsdýpt né sýrustig jarðvegs var mælt, sem ástæða væri til ef flokkun á að vera örugg.

Við mat á ræktunarlandi í Eyja- og Miklaholtshreppi voru skilgreindir fjórir flokkar sem hér segir:

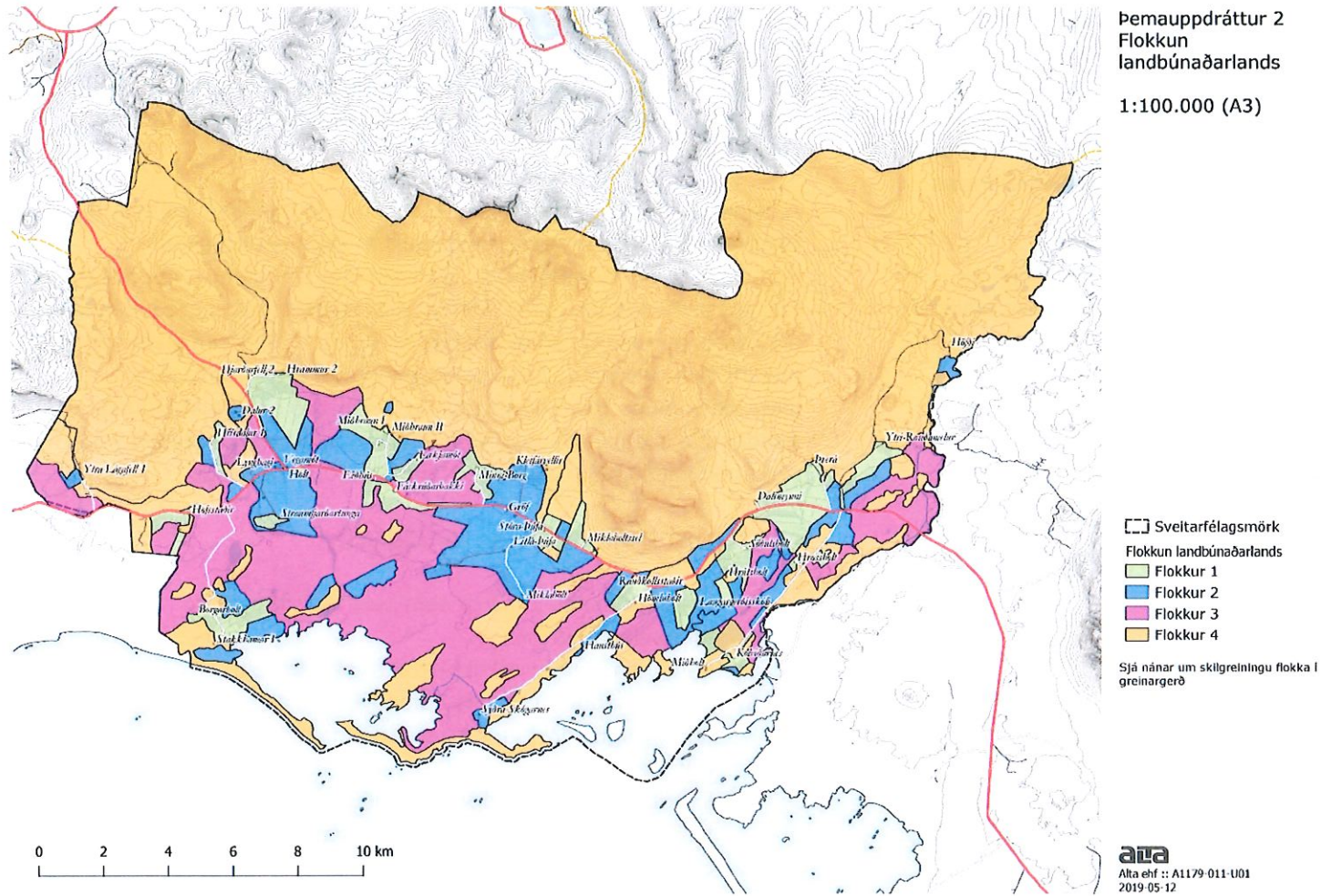
1. Kjörlendi til túnræktar: Mjög gott ræktunarland í flestum tilfellum í litlum halla og jarðvegur vel plógtækur, landhæð undir 100 metra hæð yfir sjó. Í einhverjum tilvikum þarf að bæta framræslu.
2. Gott ræktunarland: Fremur slétt land en í flestum tilfellum þarf að bæta þurrkun landsins með framræslu. Gott til beitar. Land sem nýtist sem framtíðar ræktunarland.
3. Flóar og mýrar: Land sem er of blautt til ræktunar. Hluti af þessu landi er á náttúruminjaskrá.
4. Ýmsar landgerðir; melar, sandar, hrísmóar og holtaland: Land sem nýtist til beitar og einnig í mörgum tilvikum til skógræktar.

Svæðið er ferkar úrkomusamt, einkum í suðlægum áttum. Vindasamt er í norðlægum áttum sem mótast af fjallgarðinum norðan sveitarinnar. Besta ræktunarlandið liggur með fjallsrótunum og inn á mitt svæðið, þar sem jarðvegur er dýpri og frjósamari. Á þessu svæði er víða búið að ræsa landið fram. Eins má finna gott ræktunarland á afmörkuðum stöðum með sjávarströndinni. Miðsvæðis og með sjávarströndinni einkennist land af votlendi, þar má nefna Glámsflóa og Laxárbakkaflóa, sem eru á náttúruminjaskrá ásamt Löngufjörum og sjávarströndinni.

Niðurstaða flokkunarinnar er sú að flatarmál landbúnaðarlands innan sveitarfélagsmarka skiptist sem hér segir:

Flokkur 1:	18,8 km ²
Flokkur 2:	28,8 km ²
Flokkur 3:	63,4 km ²
Flokkur 4:	271,5 km ²

ADALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Mynd 2.7: Myndin sýnir þemaupprátt 2 um flokkun landbúnaðarlands. Þemaupprættir í blaðstærð A3 eru hluti af skipulagsgögnum ásamt þessari greinargerð og skipulagsupprætti.

Hagnýt jarðefni

Jarðefni í lausum jarðlögum eru mikilvæg fyrir framkvæmdir og viðhald. Allmörg efnistökusvæði eru í sveitarfélaginu, þá sérstaklega í fornum sjávarkömbum og áreyrum en þau eru nær öll á jörðum í einkaeign og þjóna landbúnaði og framkvæmdum innan jarða. Sveitarfélagið á eina efnisnámu nálægt Vegamótum en efni í henni er mjög takmarkað og ætlað til nota við uppbyggingu og framkvæmdir á landi í eigu sveitarfélagsins þar í grennd.

Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 er stefnt að kortlagningu mögulegra efnistökusvæða og mörkun stefnu í aðalskipulagi um nýtingu þeirra og frágang, m.t.t. annarrar landnotkunar og stefnu þessa svæðisskipulags um landslag (U10.3) og frágangi á fullnýttum efnistökusvæðum (U12.4). Farið hefur verið yfir efnisnámur við endurskoðun aðalskipulagsins og er niðurstaðan sú sem birtist á uppdrætti og í skipulagsákvæðum.

Engar nýjar námur eru tilgreindar. Hámark efnistöku úr einni námu (E-5) er hækkað vegna mikilvægis hennar fyrir viðhald vega á Snæfellsnesi. Sjá nánar í umhverfisskýrslu.

Skógar og skógrækt

Í lögum um skógrækt á lögbýlum nr. 95/2006 m.s.br. segir svo um tilgang og markmið skv. 1. gr. laganna:

Í því skyni að skapa skógarauðlind á Íslandi, rækta fjölnytjaskóga og skjólbelti, treysta byggð og efla atvinnulíf skal Skógræktin eftir því sem nánar er ákveðið í fjárlögum hverju sinni veita fé til skógræktar á lögbýlum í öllum landshlutum. Í hverjum landshluta skal stefnt að ræktun skóga á að minnsta kosti 5% af flatarmáli láglandis neðan við 400 m yfir sjávarmáli.

Flatarmál lands innan staðarmarka Eyja- og Miklaholtshrepps er 382,7 km² og þar af eru 79% eða 302,3 km² undir 400 metrum.

Skógræktarsvæði sem afmörkuð eru á aðalskipulagsuppdrætti ná yfir 6,3 km². Ef skógur yrði ræktaður á 5% af landi sveitarfélagsins til samræmis við framangreint takmark fyrir hvern landshluta, tæki hann til 15,1 km². Ljóst er að skógrækt í því umfangi myndi breyta verulega ásjúnd sveitarinnar.

Á nokkrum jörðum í sveitarfélaginu hefur verið gengið til samstarfs við Skógræktina (áður Vesturlandsskóga) um skógræktarverkefni. Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 er sett stefna um að skógrækt taki tillit til merkra jarðminja, verðmætra fuglasvæða og gróðurlenda og slík svæði afmörkuð í aðalskipulagi (U10.3, U11.3). Þeirri stefnu er fylgt í markmiðum þessarar aðalskipulagstillögu og í samræmi við skipulagsreglugerð eru núverandi og fyrirhuguð skógræktarsvæði afmörkuð á aðalskipulagsuppdrætti en að auki er veitt heimild fyrir skógrækt í almennum ákvæðum fyrir landbúnaðarsvæði.

Markmið fyrir nýtingu landgæða

- Landbúnaðarland nýtist sem best til fjölbreyttrar matvælaframleiðslu.
- Land sem hentar vel til ræktunar sé varðveitt.
- Landbúnaður og búseta í dreifbýli njóti allra nauðsynlegra og nútímalegra innviða, t.d. í samgöngum, fjarskiptum og orkudreifingu.
- Landbúnaður njóti góðs af samspili við aðrar greinar, t.d. ferðaþjónustu, skógrækt og orkuvinnslu.
- Skógar falli vel að landslagi og spilli ekki náttúru- og menningarminjum.
- Jarðefni séu nærtæk fyrir viðhald og framkvæmdir en þess gætt að efnistaka valdi ekki óþarfa lýtum í landslagi.

- ❑ Ný efnistökusvæði verði ekki opnuð nema brýna nauðsyn beri til. Gengið sé fljótt og vel frá námum að lokinni notkun.

Útfærsla

Flokkun landbúnaðarlands kemur fram á þemauppdrætti og má af honum ráða hvar helst er ástæða til að varðveita gott ræktarland.

Sett eru almenn ákvæði fyrir landbúnaðarland sem gera grein fyrir mannvirkjagerð og innviðum án sérstakrar afmörkunar í aðalskipulagi.

Við afmörkun landnotkunarreita í flokknum skógræktar- og landgræðslusvæði (sjá 3. kafla og skipulagsuppdrátt) hefur verið sneitt hjá þekktum náttúru- og menningarmínjum og valin svæði sem landeigendur telja að henti vel til skógræktar. Sett eru ákvæði um að skógrækt fari ekki fram á svæðum sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúrurvernd.

Stefna um skógrækt og landgræðslu kemur fram í almennum skilmálum eftirtalinna landnotkunarflokka:

- ❑ Opin svæði, þar sem fram kemur að gert sé ráð fyrir skógi, ýmist ræktuðum eða sjálfsánum, án sérstakrar afmörkunar enda falli hann vel að landslagi og öðru náttúrufari og samrýmist markmiðum hins opna svæðis.
- ❑ Landbúnaðarsvæði, þar sem gert er ráð fyrir skjólbeltum og annarri hagnýtingu trjágróðurs til landbóta og fegrunar, auk landgræðslu, án þess að um sérstaklega tilgreind svæði sé að ræða.
- ❑ Frístundabyggð, þar sem gert er ráð fyrir trjágróðri til þess að móta og fegra landslag.

Tilgreind eru efnistökusvæði í 4. kafla og settir almennir skilmálar um frágang þeirra. Í almennum skilmálum fyrir landbúnaðarsvæði er tilgreint að þar sé minni háttar efnistaka heimil vegna þarfa landbúnaðarins.

2.4 Nýting orkuauðlinda

Forsendur

Jarðhiti

Jarðhiti hefur verið rannsakaður með borunum á nokkrum stöðum innan sveitarfélagsins. Niðurstaða rannsóknanna er sú að „*jarðhitakerfið sem fundist hefur í Eiðhúsum og Straumfjarðartungu er eitt það álitlegasta sem uppgötvast hefur á síðustu árum, hvað hita og stærð snertir*“ (Greinargerð Orkustofnunar KS-99-22). Heitar laugar á yfirborði eru á Kolviðarnesi.

Vinnsluholur eru í rekstri á þremur stöðum og er starfandi sjálfstæðar hitaveitur sem miðla vatni til notenda úr tveimur þeirra. Úr holu í landi Eiðhúsa er miðlað vatni til nálægra staða, þ.á.m. Vegamóta, Fáskrúðarbakka, Miðhrauns og að Breiðabliki. Úr holu í landi Kolviðarness er miðlað vatni til nálægra staða, þ.á.m. Hrútsholts, Dalsmynnis, Söðulsholts, Rauðkollsstaða, Hömluholts og Hausthúsa, auk kornþurrkunarstöðvar. Að auki er ein hola við Laugargerðisskóla sem þjónar skólasvæðinu.

Ylrækt er stunduð við Vegamót í 300 fermetra gróðurhúsi allt árið og afurðirnar sendar til hótela og veitingahúsa, m.a. á Snæfellsnesi.

Jarðhiti er notaður í iðnaði á tveimur stöðum; á Miðhrauni og í kornþurrkunarstöð í landi Hrossholts. Fyrirhuguð er frekari nýting jarðhita á athafnasvæði í landi Kolviðarness.

Vatnsorka

Eftirtaldar vatnsaflsvirkjanir eru starfræktar í sveitarfélaginu:

- Múlavirkjun í Straumfjarðará skammt neðan við Baulárvallavatn, reist 2005. Uppsett afl er 3,2 MW og er vatnið notað til miðlunar.
- Heimarafstöðvar á Hjarðarfelli (20kW) og á Pverá.

Talið er að virkja megi 400 kW í Grímsá, í landi Miðhrauns II.

Í lögum um mat á umhverfisáhrifum eru dregin mörk við 200 kW en vatnsaflsvirkjanir undir þeim mörkum eru tilkynningarskyldar til sveitarfélagsins. Virkjanir yfir 200 kW ber að tilkynna til Skipulagsstofnunar, sem sker úr um matsskyldu. Verndar- og orkunýtingaráætlun fjallar síðan um vatnsaflsvirkjanir yfir 10 MW.

Vegamótalína (66 kV), í eigu Landsnets, liggur um sveitarfélagið. Línan liggur frá tengivirkinu að Vatnshömrum í Borgarbyggð, um sunnanvert sveitarfélagið að tengivirki við Vegamót. Frá tengivirkinu við Vegamót liggur annars vegar Vogaskeiðslína 1 (66 kV) til norðurs um Vatnaleið að tengivirkinu við Vogaskeið í Helgafellssveit og hins vegar Ólafsvíkurlína 1 (66 kV) með sunnanverðu Snæfellsnesi, yfir Fróðárheiði og til Ólafsvíkur.

Samkvæmt Kerfisáætlun Landsnets 2016-2025 er helsta hindrun mögulegrar álagsaukningar á svæðinu sú að aðeins ein flutningslína tengir 66 kV kerfið á Snæfellsnesi við meginflutningskerfið (frá Vatnshömrum að Vegamótum) og því er ekki hægt að hafa N-1 afhendingaröryggi á raforkuflutningi til notenda á Snæfellsnesi. Flutningslínur á Vesturlandi hafa næga flutningsgetu (hitaflutningsþol) til að flytja 10 MW til viðbótar að afhendingarstöðum en spennuvandamál eru á svæðinu og fer spennan undir leyfileg rekstrarmörk við það að setja inn 10 MW álag á öllum afhendingarstöðum. Laga mætti spennuvandamál á svæðinu með því að setja upp lítil þéttavirki á þeim afhendingarstöðum þar sem auka á álagið.

Fyrir Eyja- og Miklaholtshrepp er afhendingarstaður með tengivirki við Vegamót, sjá reit I-3, en dreifing raforku innan sveitarfélagsins er með rafstrengjum í jörðu.

Nær allir bæir hafa aðgang að þriggja fasa rafmagni og útlit er fyrir að þeir síðustu verði tengdir innan skamms.

Vindorka

Vaxandi áhugi er á hagnýtingu vindorku. Að óbreyttu er ekki mörkuð stefna í þessu skipulagi um tiltekna staði þar sem gert er ráð fyrir vindorkuverum en gefið yfirlit yfir vindorkuauðlindina og svæði sem til greina gætu komið, til upplýsingar fyrir þá sem kynnu að vilja hagnýta hana. Ef fram koma áform um vindorkuver mun þurfa að afmarka iðnaðarsvæði fyrir það og meta áhrif þess í samræmi við lög um umhverfismat áætlana og lög um mat á umhverfisáhrifum.

Vindorkuver (þ.e. ein eða fleiri vindmyllur saman) samtals yfir 10 MW eru matsskyld samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum. Vindorkuver sem eru 2 - 10 MW eru tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar, sem tekur ákvörðun um hvort þær skuli háðar umhverfismati. Vindorkuver sem eru undir 2 MW eru tilkynningarskyld til sveitarstjórnar, sem tekur ákvörðun um hvort þær skuli háðar umhverfismati. Vindorkunýting yfir 10 MW fellur undir rammaáætlun.

Í landsskipulagsstefnu er því beint til sveitarfélaga að taka afstöðu til þess við skipulagsgerð sína hvort taldir eru möguleikar á orkuframleiðslu í dreifbýli með vindorku, í sátt við náttúru og samfélag (sjá gr. 2.5.1).

Yfirlitið sem hér er gefið um vindorkuauðlindina byggir á greinargerð frá Veðurvaktinni ehf. Horfa þarf á nýtingarmöguleikana frá tveimur sjónarhornum; annars vegar því hvar veðurfar og aðgangur að

flutningskerfi býður góðar aðstæður til nýtingar og hins vegar hvar önnur landnotkun eða umhverfisáhrif kynnu að takmarka hagnýtinguna.

Heppilegt veður- og vindafar er þar sem:

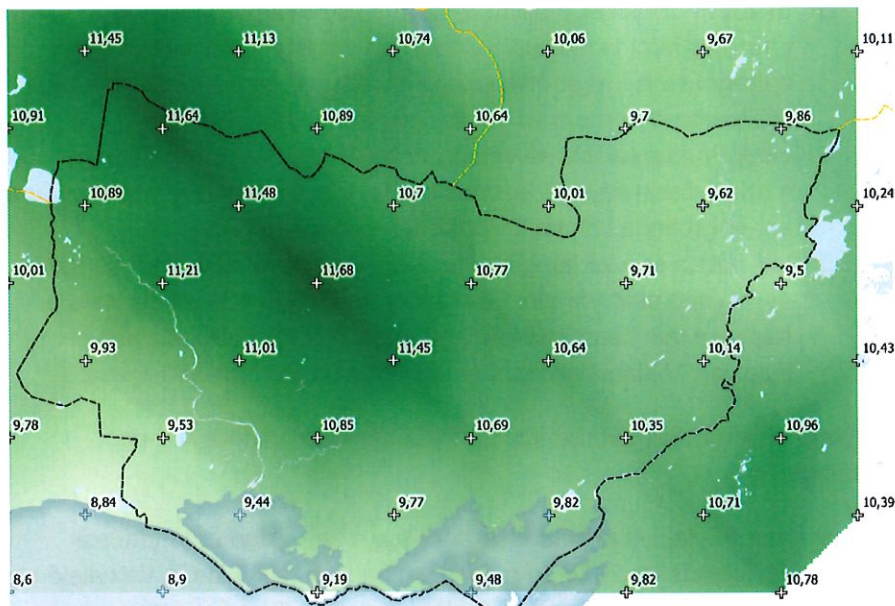
- ❑ Meðalvindhraði er á bilinu 8-12 m/s í stöðvarhæð (50-100 m yfir jörðu) og jafnvindi, bæði í vindátt og vindstyrk. Misvindi vegna nálægðar við fjöll er óheppilegt. Svæði þar sem meðalvindhraði í stöðvarhæð er meiri en 10 m/s eru framúrskarandi fyrir vindorkuframleiðslu sé vindhraði nokkuð stöðugur og lítið um markverðar hviður. Orkuvinnslugeta, þ.e. framleiddar wattstundir á ári, er gróflega í hlutfalli við meðalvindhraðann.
- ❑ Lítil hætta er á að ísing hlaðist á spaða vindrafstöðva en sú hætta eykst með hæð yfir sjó. Gjarnan er miðað við 400 metra yfir sjó. Þar sem raki berst auðveldlega af hafi og yfir fjallgarða svo sem í Eyja- og Miklaholtshreppi er rétt að miða við 300-350 metra.

Nálægð við flutningskerfi lækkar stofnkostnað við vindorkuver og flutningstöp.

Um vindafar í Eyja- og Miklaholtshreppi liggja fyrir gögn úr Vindatlasí Veðurstofu Íslands frá 2014 og mæligögn frá veðurstöðvum á Vatnaleið og við Hafursfell. Vindur á Vatnaleið er einkum tviátta, þ.e. úr norðvestri og suðaustri, vegna fjallendis. Norðaustanáttin er sjaldgæfari en þó nokkuð algeng hvassviðrisátt. Vindur við Hafursfell blæs oftast úr austri og norðaustri en vindafar þar er nokkuð óvenjulegt því hægur vindur er tiltölulega algengur en misvindasamt og hviður miklar. Nálægð við fjallið er líkleg skýring. Þar koma flest hvassviðri úr norðaustri.

Samkvæmt Vindatlasinum, sem áætla meðalvindhraða í nokkrum hæðum, þ.á.m. í 100 metra hæð, er meðalvindhraðinn mestur á beltum sem liggur skáhallt yfir Snæfellsnesið nálægt Vatnaleið. Í fjallaskarðinu og fjallendi þar í kring er hann um 12 m/s en 8 m/s á láglandi við sjóinn, miðað við að hrýfisstuðull sé 3 cm. Við gerð vindatlasins var nýtt

jaðarlagslíkan, en slík líkön eru ekki gerð fyrir útreikninga við brött fjöll. Því má gera ráð fyrir að nálægt fjöllum sé nokkur skekkja í útreikningum á því svæði sem hér um ræðir. Hér er miðað við að rafstöð vindmyllunnar sé í 100 metra hæð.

Mynd 2.8: Líkangildi fyrir vindhraða í 100 m hæð, m.v. að hrýfisstuðull sé 3 cm, skv. vindaatlasí Veðurstofu Íslands.

Myndin sýnir meðalvindhraða í 100 metra hæð, miðað við 3 cm hrýfisstuðul, samkvæmt vindaatlasí Veðurstofu Íslands. Líkanið áætla meðalvindhraðann í 3 km möskvaneti en græni liturinn gefur til kynna hvernig hraðagildin jafnast út milli punktanna með línulegri brúun.

Sé eingöngu mið tekið af Vindaatlasinum hentar allt landsvæði sveitarfélagsins til vindorkuframleiðslu ef einungis er horft til meðalvindhraða. Svæði nálægt háum og bröttum fjöllum henta yfirleitt illa

þar sem vindur vill vera of byljóttur, eins og sýnir sig undir Hafursfelli. Þess vegna henta svæði í nágrenni Hafursfells og Ljósufjalla ekki fyrir vindorku.

Vatnaleið, Dufgusdalur, Lágafellsháls og Hjarðarfellsdalur eru dæmi um vænlega staði, svo fremi að staðbundnir sviptivindar nærri fjallgarðinum séu ekki verulegir. Þó verður að hafa í huga að ísing gerir vart við sig ofan 300 metra, en ísing veldur auknum kostnaði við raforkuframleiðsluna og minni framleiðslu. Veðurstöð Vegagerðarinnar á Vatnaleið er í 226 m hæð.

Töluverður munur er á áætluðum 100 m vindhraða byggðum á mælingum á Vatnaleið og á vindhraða samkvæmt Vindaatlasinum. Vindur byggður á mælingum er 9,1 m/s en 10,8 m/s samkvæmt Vindaatlasnum. Ástæður þessa mismunar geta verið að hrýfisstuðull yfirborðs sé ekki rétt áætlaður eða að vindaatlasinn hermi ekki vindsviðið af nægjanlegri nákvæmni vegna flókans landslags.

Áður en vindorkuver yrði reist á svæðinu þyrfti alltaf að gera vindmælingar í hæð, 50 m eða meira, til að leggja betra mat á vindhraðann í stöðvarhæð og misvindi.

Flutningskerfi

Þrjár háspennulínur liggja um sveitarfélagið og tengjast þær saman í tengivirki við Vegamót. Þetta eru Vegamótalína, Vogaskeiðslína og Ólafsvíkurlína. Spennustig þeirra allra er 66 kV. Vegna þess hvernig línurnar liggja gegnum sveitarfélagið má gera ráð fyrir að aðgengi að flutningskerfinu sé gott nær alls staðar í sveitarfélaginu.

Takmarkandi þættir

Helstu umhverfisáhrif af vindorkuverum geta verið eftirtalin, eftir aðstæðum á hverjum stað:

- Áhrif á landslag og sjónræna upplifun, enda eru vindorkuver oft á berangri og þess vegna vel sýnileg. Hæð vindmylla getur verið 50 - 150 metrar, frá jörðu að enda blaðs í efstu stöðu.
- Hávaði.
- Skuggaflökt sem myndast þegar blöð myllunnar ber fyrir sólu.
- Hætta sem fuglum er búin vegna áflugs.
- Jarðrask vegna undirstaðna og þjónustuvega.
- Ruðningsáhrif vegna annarrar landnotkunar sem vikur.
- Ískast, þegar ísing losnar og kastast af blöðum vindmyllu.
- Umhverfisáhrif háspennulínu sem tengir vindorkuverið við flutningskerfi.

Sum þessara áhrifa eru mjög einsleit og óháð því hvar og hvernig vindorkuverum kynni að vera fyrir komið. Þannig má t.d. gera ráð fyrir áhrifum af hávaða, skuggaflökki og ískasti innan tiltekinnar vegalengdar frá vindmyllunum enda sé ekkert verulegt í landslaginu sem truflar. Annað, t.d. áhrif á landslag og sjónræna upplifun, er mjög háð aðstæðum á hverjum stað og útfærslu vindorkuversins. Þessa þætti er því ekki hægt að meta með almennum hætti eins og í því yfirliti sem hér er sett fram.

Á þemauppdrætti 4 er gefið yfirlit yfir meðalvindhraða eins og á myndinni hér fyrir ofan en frá dregin (með hvítum lit) þau svæði þar sem ætla má að áhrif vindorkuvers væru óásættanleg vegna nálægðar við aðra landnotkun, landhæðar, halla eða annarra fyrirsjáanlegra þátta. Grænu svæðin sem eftir standa gætu því komið til greina ef önnur áhrif, svo sem á landslag og sjónræna upplifun, geta talist ásættanleg.

Á þemauppdrætti 4 er frádregið land sem er:

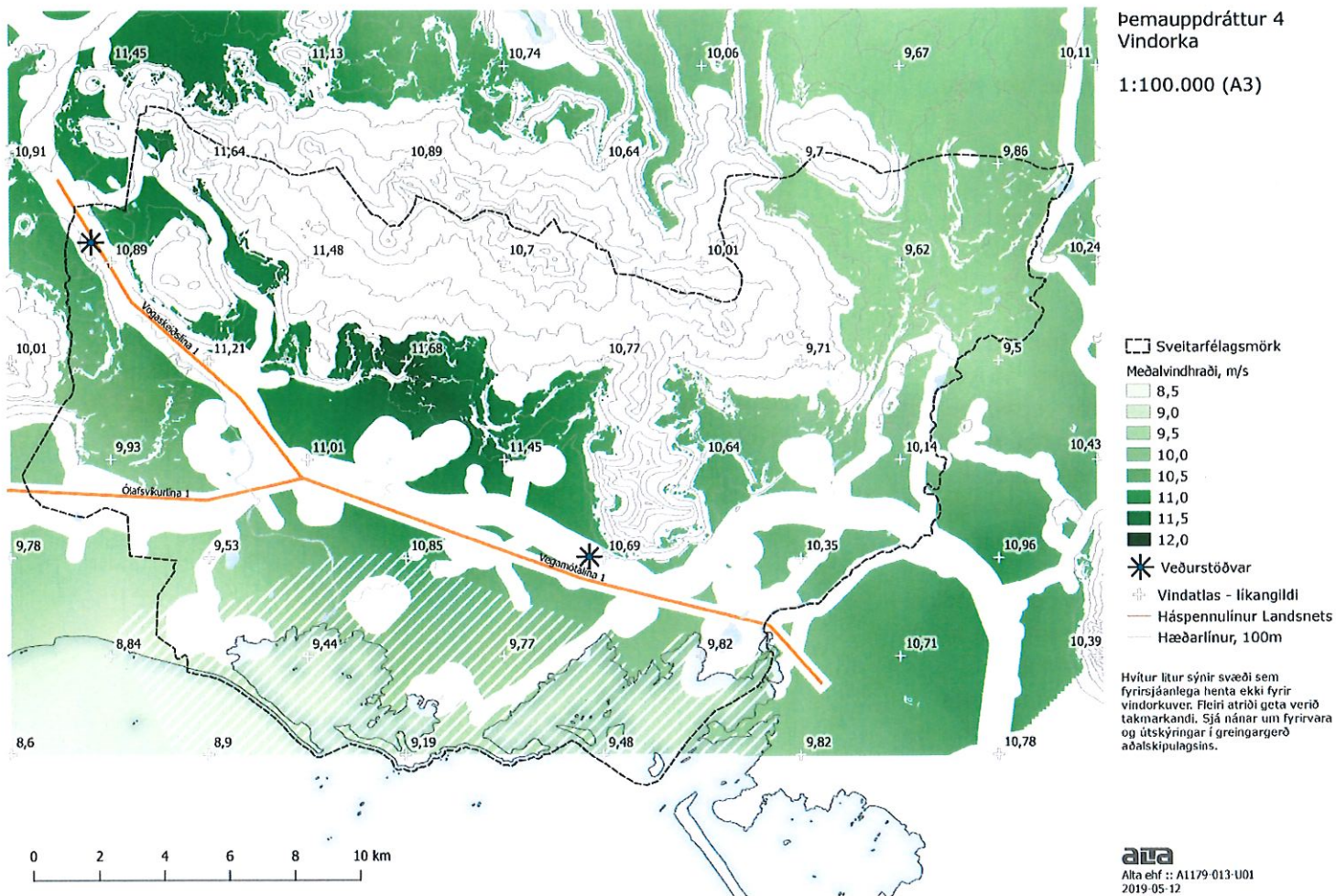
- Hærra en 350 metrar.
- Halli meiri en 25% (14°).
- Stofnvegur nær en 500 metrar.
- Aðrir vegir og háspennulínur ofanjarðar nær en 250 metrar.
- Stök íbúðarhús nær en 250 metrar.

- Svæði fyrir íbúðabyggð, frístundabyggð, verslun og þjónustu og samfélagsþjónustu nær en 500 metrar.
- Svæði á náttúruinjasrá (sbr. eldri náttúruverndarlög nr. 44/1999) vegna fuglalífs eru sýnd yfirstríkuð með hvítum línunum.

Athuga ber að þessar viðmiðanir eru ekki algildar og ber að endurskoða við staðarval vindorkuvers þegar áform um umfang liggja fyrir. Búast má við að gera þurfi auknar kröfur um fjarlægð frá vegum og byggð en uppdrátturinn sýnir. Svæði nálægt háum fjöllum henta ekki fyrir vindorkuver vegna misvindis en ekki er reynt að meta umfang slíkra svæða hér.

Skipulagsstofnun hefur gefið út leiðbeiningarit um skipulag og vindorkunýtingu (desember 2017) og Landvernd hefur sett fram stefnumótunar- og leiðbeiningarit um virkjun vindorku á Íslandi (febrúar 2018).

ADALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Mynd 2.9: Myndin sýnir þemauppdrátt 4 um vindorku. Þemauppdrættir í blaðstærð A3 eru hluti af skipulagsgögnum ásamt þessari greinargerð og skipulagsuppdrætti.

Markmið fyrir nýtingu orkuauðlinda

- Landeigendur geti nýtt vatnsafl og vindorku sem hlunnindi eða auðlind til raforkusölu.
- Landeigendur geti nýtt jarðhitaauðlindina til að bæta lífsgæði og í atvinnuskyni, svo sem við ylrækt, iðnað og ferðaþjónustu.
- Sveitarfélagið auðveldi dreifingu raforku um landið með því að heimila nauðsynlegar loftlínur og jarðstrengi, enda sé vandlega gætt að umhverfisáhrifum og ásýnd. Jarðstrengir geti komið í stað háspennulína ofanjarðar. Gott aðgengi sé að raflínum vegna viðhalds og að trjágróður vaxi ekki nálægt loftlínunum.

Útfærsla

Í almennum skilmálum fyrir landbúnaðarsvæði er gert ráð fyrir vatnsaflsvirkjunum allt að 200 kW og tengdum mannvirkjum. Afmarkað er iðnaðarsvæði fyrir nýja virkjun í Grímsá auk svæðis fyrir Múlavirkjun sem þegar er risin.

Á skipulagsupprætti eru sýndar áður nefndar þrjár loftlínur og sett ákvæði um aðgengi að raflínum vegna viðhalds á skógræktarsvæði á Rauðkollisstöðum, sem loftlína fer um (SL-7).

Í almennum skilmálum fyrir landbúnaðarsvæði er gert ráð fyrir borholum og tengdum mannvirkjum. Afmörkuð eru iðnaðar- og athafnasvæði þar sem jarðhiti er notaður í iðnaði, sjá AT-1, AT-2 og I-4.

Í skilmálum fyrir háspennulínur (sjá landnotkunarflokkinn veitur og helgunarsvæði) er gert ráð fyrir því að línur getur verið ofan jarðar eða neðan.

2.5 Þjónusta

Forsendur

Verslun og önnur nærþjónusta

Engar dagvöruverslanir eru innan sveitarfélagsins og íbúar sækja nauðsynjar til nálægra þéttbýlisstaða. Aukin umferð ferðafólks og möguleg fjölgun fólks með tímabundna eða varanlega búsetu í sveitarfélaginu kann að renna stoðum undir verslunarrekstur. Sveitarfélagið vill stuðla að slíkum rekstri með því að gera ráð fyrir verslunar- og þjónustusvæðum.

Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 eru tveir staðir tilgreindir sem lykilþjónustustaðir í dreifbýli; Vegamót og Laugagerði og eru landnotkunarákvæði í þessu aðalskipulagi í samræmi við þá stefnu. Á síðarnefnda staðnum er einkum samfélagsþjónusta.

Búast má við að félagsheimilið Breiðablik fái aukið hlutverk í nærþjónustu við íbúa og ferðafólk. Þar er eidsneytissala og upplýsingamiðstöð á vegum Svæðisgarðs Snæfellinga. Það rúmar um 200 manns. Við félagsheimilið er íþróttavöllur, sem einnig er nýttur sem tjaldsvæði.

Samfélagsþjónusta

Eyja- og Miklaholtshreppur rekur Laugargerðisskóla þar sem starfar leikskóladeild og grunnskóli í 1. til 10. bekk. Auk nemenda úr Eyja- og Miklaholtshreppi sækja skólann börn úr fyrrum Kolbeinsstaðahreppi skv. samningi við Borgarbyggð. Við skólann er íþróttahús, sundlaug og sparkvöllur. Bókasafn er rekið í tengslum við skólann.

Um flesta aðra samfélagsþjónustu hefur sveitarfélagið gengið til samstarfs við nágranna, nánar tiltekið sem hér segir:

- Framhaldsskóli: Fjölbrautarskóli Vesturlands á Akranesi.
- Heilsugæsla: Heilbrigðisstofnun Vesturlands í Borgarnesi og Stykkishólmi.
- Heilbrigðiseftirlit: Heilbrigðiseftirlit Vesturlands, Akranesi.
- Barnaverndarmál og málefni fatlaðra: Félags- og skólalþjónusta Snæfellinga
- Öldrunarmál og heimilishjálp: Dvalarheimili aldraðra í Borgarnesi. Að auki hefur sveitarfélagið í sinni þjónustu fólk sem veitir öldruðum heimilisaðstoð.
- Söfn og menningarmál: Safna- og menningarmálanefnd byggðasamlags Snæfellsness.

Eyja- og Miklaholtshreppur heyrir undir Snæfells- og Dalaprófastsdæmi og er hreppurinn ein sókn, Fáskrúðarbakkasókn. Á Fáskrúðarbakka stendur sóknarkirkjan, en auk þess rekur söfnuðurinn Miklaholtskirkju og Rauðamelskirkju og eru kirkjugarðar við allar kirkjurnar. Þá er aflagður kirkjugarður í Bæjarey. Prestsetur er að Staðarstað í Snæfellsbæ.

Ferðalþjónusta, ferðaleiðir og áfangastaðir

Vaxandi fjöldi ferðamanna rennir stoðum undir störf og þjónustu í dreifbýli. Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 er bent á að mikilvæg tækifæri til atvinnuþróunar felist í einstakri jarðfræði, fjölbreyttu lífríki, fuglaskoðun og annarri náttúruskoðun. Þar er stefnt að því að þróun í ferðalþjónustu grundvallist á að nýta og styrkja staðaranda Snæfellsness, en hann einkennist af fjölbreytileika og andstæðum í landslagi og byggð og sterkum tengslum við sjóinn og söguna, allt frá landnámi. Ennfremur er sett stefna um þróun ferðaleiða, áfangastaða, leiðsagnar, gistingar, veitingastaða, veitinga og minjagripa sem endurspeglar staðaranda Snæfellsness.

Í landsskipulagsstefnu segir svo um ferðalþjónustu á grunni sérstöðu og umhverfisgæða (2.4.1):

Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda viðkomandi svæðis með tilliti til tækifæra í ferðaþjónustu. Skipulagsákvæðanir um ferðaþjónustu taki mið af náttúruverndarsjónarmiðum og kortlagningu á auðlindum ferðaþjónustunnar og miði jafnframt að því að ferðaþjónustuuppbygging nýtist jafnt íbúum á svæðinu og ferðamönnum.

Í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 segir um ferðamennsku, ferðaleiðir og áfangastaði (U24):

Uppbygging ferðaleiða og áfangastaða sé markviss út frá lykilþemum í ferðamennsku. Þau þemu eru skilgreind í þessari áætlun, á grunni greiningar á svæðinu, samráðs við vinnuhópa og samhengi við þemu sem þegar er vísir að, ýmist á Vesturlandi sem heild eða á Snæfellsnesi sérstaklega.

Vegvísir í ferðaþjónustu, sem gefinn var út í október 2015, felur í sér skýrustu stefnu stjórnvalda í ferðamálum. Með mótun og samþykkt Svæðisskipulags Snæfellsness 2014-2026 má segja að sveitarfélögin á Snæfellsnesi hafi þegar brugðist við þeirri stefnu sem fram kemur í Vegvísí, að svo miklu leyti sem hún snertir sveitarfélögin. Ferðamál eru eitt helsta viðfangsefni svæðisskipulagsins.

Þrír staðir innan sveitarfélagsins eru einkum taldir hafa aðdráttarafl fyrir ferðafólk, þ.e. Gerðuberg, Löngufjörur og Rauðamelsölkelda. Allir þessir staðir eru á jörðum í einkaeign. Ásókn er töluverð að Gerðubergi en þar vantar aðstöðu til móttöku gesta, svo sem bílastæði, salerni og upplýsingaskilti. Áformað er að bæta aðstöðu á þessum stað í samstarfi landeiganda og sveitarfélagsins. Löngufjörur eru aðallega heimsóttar af hestamönnum en hafa þarf í huga að nokkur hætta getur fylgt því að fara út á fjörurnar. Ekki eru áform um frekari aðstöðu við Rauðamelsölkeldu að

sinni. Stefna þessa aðalskipulags um áfangastaði fyrir ferðafólk tilgreinir því aðeins Gerðuberg sem slíkan stað (AF-1).

Að öðru leyti er áætlanagerð um áfangastaði og ferðaleiðir vísað annars vegar til Svæðisgarðsins Snæfellsnes, sem er sameiginlegur vettvangur fyrir hugmyndavinnu og skipulagningu, og stakra landeigenda sem kynnu að vilja nýta tækifæri í þessa veru. Gera má ráð fyrir að áætlanir sem fram koma verði staðfestar í aðalskipulagi. Meðal mikilvægra ferðaleiða sem kalla á frekari útfærslu er hjólaleið kringum Snæfellsnes. Vegurinn um Kerlingarskarð, sem ekki er lengur nýttur fyrir almenna umferð, nýtist áfram sem göngu- og reiðleið.

Í samræmi við stefnu svæðisskipulagsins er gert ráð fyrir aðalupplýsingamiðstöð og gestastofu sem gegni hlutverki lykilinngangs að Snæfellsnesi. Henni hefur verið valinn staður í Breiðabliki.

Uppbygging ferðaþjónustu samhliða og í tengslum við landbúnað hentar vel til að styrkja forsendur búsetu og þjónustu í dreifbýli.

Framboð gistingar innan sveitarfélagsins skiptist þannig:

- Um 19 herbergi í hótelum
- Um 26 frístundahús
- 4 veiðihús

Svæði fyrir tjöld og ferðavagna er við Laugargerðisskóla.

Samkvæmt könnunum Ferðamálastofu má gera ráð fyrir að um þriðjungur ferðamanna sem til Íslands koma fari um Snæfellsnes yfir sumarmánuðina júní, júlí og ágúst og fimmtungur á öðrum árstímum. Tæpur helmingur fer um Vesturland á sumrin en um þriðjungur á öðrum árstímum. Það er því ljóst að miðað við stærð og staðsetningu sveitarfélagsins er framboð á gistingu mjög lítið. Aðgangur að heitu vatni gefur enn frekari tækifæri til að hýsa og þjónusta ferðafólk.

Gert er ráð fyrir mikilli fjölgun gistirýma, sérstaklega með tilkomu nýs hótels í landi Eiðhúsa og á svæðum þar sem gert er ráð fyrir útleigu frístundahúsa. Þar gæti verið um að ræða á þriðja hundrað herbergja. Að öðru leyti dreifist fjölgun gistirýma einkum á verslunar- og þjónustusvæði auk þeirra gistirýma sem kunna að verða boðin í heimahúsum. Óvíst er hve hratt landeigendur munu byggja upp gistipjónustu en ef allir nýta heimildir sínar til fulls gæti verið um að ræða um 700 rúm. Á landinu öllu voru árið 2018 um 37.600 rúm í boði á landinu öllu. Hlutdeild Eyja- og Miklaholtshrepps væri þá um 1,9% ef allar heimildir væru nýttar.

Markmið fyrir þjónustu

Á grunni ofangreindra forsendna sem Landsskipulagsstefna og Svæðisskipulag Snæfellsness 2014-2026 setja, ásamt því að ferðaþjónusta er enn fremur umfangslítill innan sveitarfélagsins eru hér sett eftirfarandi markmið um þjónustu í sveitarfélaginu:

- Landeigendur geti nýtt jarðir sínar til þjónustu við ferðafólk og að sú atvinnugrein verði einn af burðarásum búsetu og þjónustu í sveitarfélaginu.
- Mannvirki og aðstaða sem tengist ferðaþjónustu hafi látlaust yfirbragð sem fellur vel að fallettri náttúrulegri umgjörð og spilli ekki ásýnd sveitarinnar.
- Verslunar- og þjónustusvæði séu fyrir hendi ef áhugi er á rekstri slíkrar starfsemi.
- Íbúar njóti traustrar samfélagsþjónustu, eftir atvikum í samstarfi við nágrannasveitarfélög.
- Góð aðstaða verði fyrir móttöku ferðafólks við Gerðuberg, þ.m.t. bílastæði og upplýsingaskilti.

Útfærsla

Gert er ráð fyrir rekstri hótels í landi Eiðhúsa (VP-8), auk nokkurra svæða fyrir útleigu frístundahúsa í atvinnuskyni sem þá falla í flokk verslunar- og þjónustusvæða. Á flestum þessara svæða hefur lítið eða ekkert verið byggt ennþá af því sem skilmálar heimila.

Gert er ráð fyrir almennri verslun- og þjónustu fyrir íbúa og ferðafólk á tveimur svæðum; á Vegamótasvæðinu (VP-6) og í Breiðabliki (VP-2). Einnig er gert ráð fyrir verslun í Bjarmalandi, áður félagsheimili (VP-20).

Vegna samstarfs við önnur sveitarfélög er það einkum grunnskólinn sem kallar á mannvirki og aðstöðu innan sveitarfélagsins. Tilgreind er samfélagsþjónusta í Laugargerðisskóla (S-1) og sóknarkirkja í Fáskrúðarbakka (S-2). Félagsheimilið Breiðablik (VP-2) gegnir einnig hlutverki í samfélagsþjónustu.

Gert er ráð fyrir aðstöðu fyrir ferðafólk við Gerðuberg (AF-1).

2.6 Samgöngur og fjarskipti

Forsendur

Sveitarfélagið reiðir sig mjög á greiðar samgöngur vegna þess að nær alla þjónustu þarf að sækja í nágrannasveitarfélögin og til þéttbýlisstaða þar.

Flokkun vegakerfisins er skilgreind í 8. gr. vegalaga nr. 80/2007. Stofnvegir í sveitarfélaginu eru Snæfellsnesvegur (vegur 54), sem liggur eftir því endilöngu og Vatnaleið (vegur 56), sem liggur þvert á Snæfellsnesveg við Vegamót og tengir saman byggðir sunnan og norðan fjalla á Snæfellsnesi. Verulegur hluti umferðar um þessa vegi er gegnumakstur þeirra sem búa utar á Snæfellsnesi eða ferðast um Snæfellsnes.

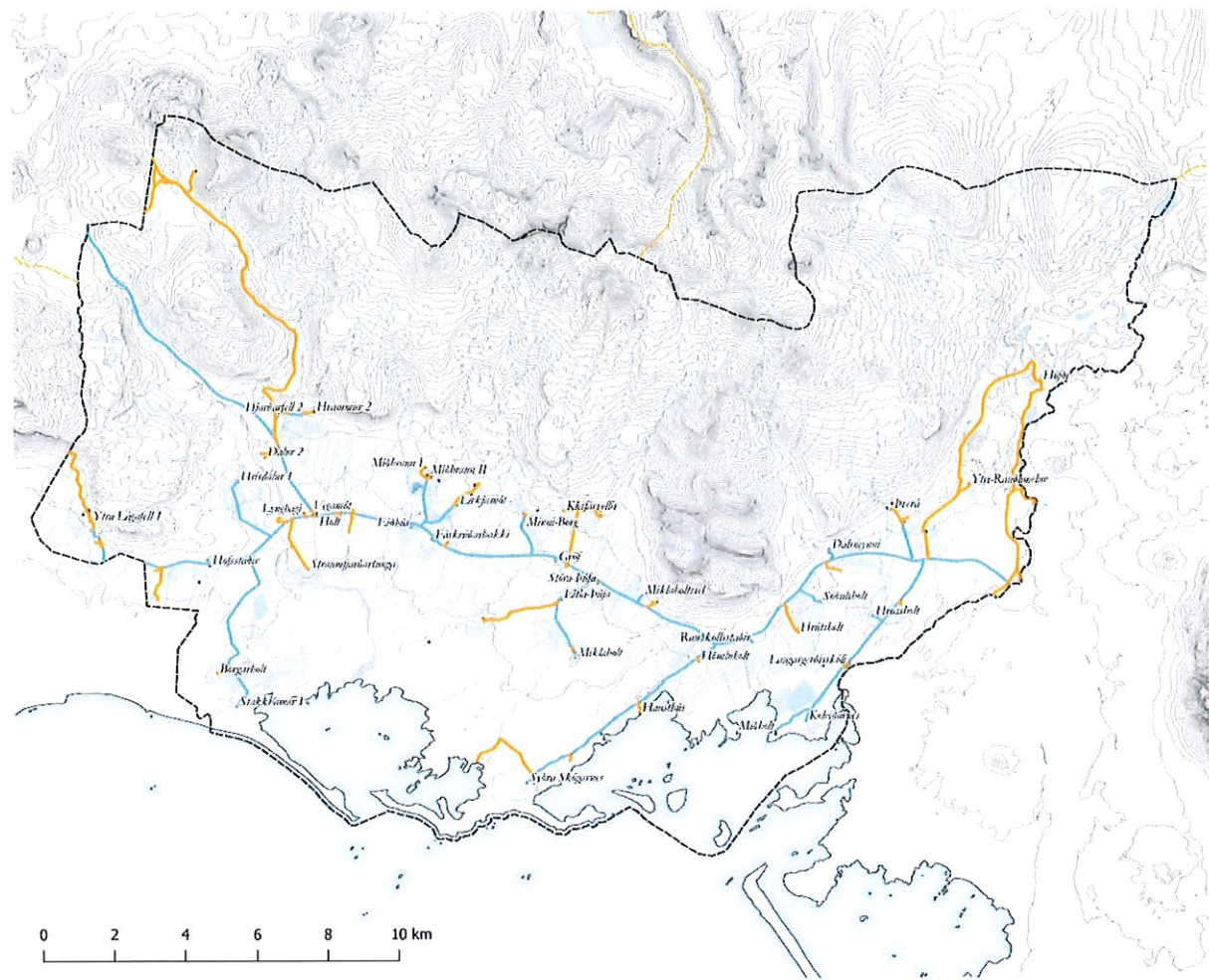
Sólarhringsumferð um stofnvegina 2017 var sem hér segir (<http://umferd.vegagerdin.is/>):

<i>Heiti vegar</i>	<i>Sumard.umf.</i>	<i>Vetrard.umf.</i>
Snæfellsnesvegur austan Vegamóta (54-06)	2100	820
Snæfellsnesvegur vestan Vegamóta (54-07)	1100	410
Vatnaleið (56-01)	1100	490

Engir tengivegir eða landsvegir eru innan sveitarfélagsins. Héraðsvegir liggja út frá stofnvegum að bæjum, fyrirtækjum og opinberum stofnunum.

Í aðalskipulagi er lega stofn- og tengivega og ákvæði um þá bindandi. Aðrir vegir eru sýndir til skýringar á skipulagsuppdætti. Að auki kemur fram á þemauppdætti 3 tillaga sveitarstjórnar um vegi aðra en þjóðvegi í náttúru Íslands þar sem umferð vélknúinna ökutækja er heimil, sbr. 32. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013 og reglugerð nr. 260/2018.

ADALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Þemauppráttur 3
Vegaflokkun
1:100.000 (A3)

Sýndir eru þjóðvegir og vegir í náttúru Íslands samkvæmt 32. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013 og reglugerð nr. 260/2018.
Allir vegir sem hér eru sýndir sem vegir í náttúru Íslands eru greiðfærir (F0).

- Svartarfélagsmörk
- Vegir í náttúru Íslands
- Þjóðvegir

ATA
Alta ehf. :: A1179-012-U01
2019-05-12

Mynd 2.10: Myndin sýnir þemaupprátt 3 um vegaflokkun sbr. 32. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013 og reglugerð nr. 260/2018. Þemaupprættir í blaðstærð A3 eru hluti af skipulagsgögnum ásamt þessari greinargerð og skipulagsupprætti.

Áningarstaðir Vegagerðarinnar eru við afleggjarann að Pverá og skammt austan Grafar.

Þrjár meginreiðleiðir eru opnar almenningi og sýndar á aðalskipulagsupprættinum.

- Leið sem fylgir að mestu hinni fornu Skreiðarlestargötu sem liggur frá verstöðum undir Jökli og allt norður til Hóla í Hjaltadal.
- Leið um Löngufjörur og Skógarnes að Stakkhamri.
- Leið frá Stakkhamri, þar sem riðið er á Stakkhamarsvegi að Þjóðvegi 54, þar yfir á reiðleið norðan vegarins, á vaði yfir Straumfjarðará og þaðan til norðurs um Dalsland og Hjarðarfellsdal, síðan eftir gamla Kerlingarskarðsveginum.

Reiðleiðir eru mikilvægur þáttur í þjónustu við ferðfólk auk afnota heimamanna. Mikilvægt er að útreiðar trufli ekki dýralíf, nýtingu hlunninda eða annan landbúnað. Landeigendur og ferðaþjónustuaðilar þurfa að hafa samstarf um staðsetningu áningarstaða og aðhalda og miðlun upplýsinga um umgengisreglur.

Skipulag gönguleiða bíður samræmdrar vinnu fyrir Snæfellsnes allt á vettvangi Svæðisgarðsins Snæfellsness eins og stefnt er að í svæðisskipulagi. Þó er gert ráð fyrir því að gamla Kerlingarskarðsvegurinn sé gönguleið jafnframt því að vera reiðleið.

Almenningssamgöngur eru á vegum Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi með ferðum milli Stykkishólms og Borgarness með viðkomu á Vegamótum og þaðan áfram til Reykjavíkur og annarra landshluta.

Farsímasamband er gott nær alls staðar í sveitarfélaginu og ljósleiðari hefur verið lagður. Sendimóstur fyrir farsíma, útvarp og sjónvarp eru í námunda við bæina Kolviðarnes og Gröf. Fjarskipti eru samfélaginu mjög mikilvæg og í örri þróun. Sveitarstjórn vill stuðla að sem auðveldastri innleiðingu nýrrar fjarskiptatækni með því að gera ráð fyrir minni háttar

mannvirkjum sem henni tengist hvar sem þurfa þykir á landbúnaðarsvæðum án sérstakrar tilgreiningar á skipulagsupprætti.

Markmið fyrir samgöngur og fjarskipti

- Vegakerfi og almenningssamgöngur tryggi greiða leið íbúa að þjónustu í nálægum byggðakjörnum og tengingar við aðra landshluta.
- Reiðleiðir bjóði áhugaverða upplifun heimamanna og gesta í góðri sátt við landeigendur og landnýtingu þeirra.
- Skilvirk fjarskipti bjóði upp á aðgang að samskiptum, þjónustu og afþreyingu auk eigin miðlunar heimamanna.
- Gönguleiðir verði útfærðar á vettvangi Svæðisgarðsins Snæfellsness.

Útfærsla

Stofnvegir eru sýndir sem bindandi ákvæði á skipulagsupprætti en héraðsvegir og landsvegir koma fram sem skýringartákn og eru ekki bindandi. Aðrir vegir en þjóðvegir, þar sem sveitarstjórn ákveður að umferð vélknúinna ökutækja sé heimil, sbr. 2. mgr. 32. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013, eru sýndir á þemaupprætti og hljóta þannig samþykkt samhliða aðalskipulaginu en skoðast ekki sem bindandi ákvæði í skipulagi.

Í almennum skilmálum fyrir landbúnaðarsvæði er gert ráð fyrir minni háttar mannvirkjum, þ.m.t. möstrum fyrir fjarskipti.

Á skipulagsupprætti eru sýndar þær reiðleiðir sem opnar eru almennri umferð.

2.7 Vernd vatns og náttúru

Forsendur

Yfirleitt er drykkjarvatns aflað á hverjum bæ með þeim hætti sem aðstæður á hverjum stað, búskaparþarfir og reynsla hefur gefið tilefni til. Á nokkrum bæjum er samstarf um vatnsveitu.

Vatnsból hafa ekki verið kortlögð né heldur hafa vatnsverndarsvæði verið afmörkuð sbr. ákvæði reglugerðar nr. 536/2001 um neysluvatn og reglugerðar nr. 796/1999, um varnir gegn mengun vatns m.s.br. Umhverfis hvert vatnsból skal ákvarða vatnsverndarsvæði sem skiptist í brunnsvæði, grannsvæði og fjarsvæði. Við skilgreiningu vatnsverndarflokkanna skal taka mið af vatnafræðilegum, jarðfræðilegum og landfræðilegum aðstæðum á vatnasviði vatnsbólsins, mikilvægi þess og mengunarhættu.

Nánari skilgreiningu á brunnsvæðum, grannsvæðum og fjarsvæðum er að finna í reglugerð nr. 796/1999 m.s.br., einkum rg. nr. 533/2001:

I. flokkur. Brunnsvæði.

Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Það skal vera algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar. Heilbrigðisnefnd getur, þar sem þörf krefur, krafist þess að svæðið skuli girt mannheldri girðingu, sem sé minnst 5 metra frá vatnsbóli.

II. flokkur. Grannsvæði.

Utan við brunnsvæðið skal ákvarða grannsvæði vatnsbólsins og við ákvörðun stærðar þess og lögunar skal taka tillit til jarðvegsþekju svæðisins og grunnvatnsstrauma sem stefna að vatnsbólínu. Á þessu svæði skal banna notkun á hættulegum efnum og birgðageymslu slíkra efna. Hér er m.a. átt við olíu, bensín og skyld efni, salt, eiturefni til útrýmingar á skordýrum eða

gróðri og önnur efni sem mengað geta grunnvatn, auk efna sem sérstaklega eru tilgreind í reglugerð um neysluvatn. Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarbústaði eða þess háttar á svæðinu. Vegalagnir, áburðarnotkun og önnur starfsemi innan svæðisins skal vera undir ströngu eftirliti.

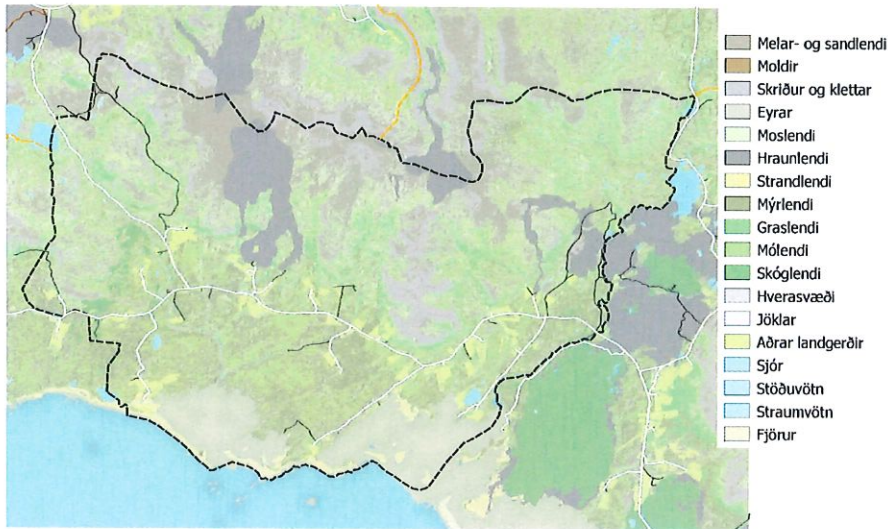
III. flokkur. Fjarsvæði.

Fjarsvæði er á vatnasvæði vatnsbólsins en liggur utan þess lands sem telst til I. og II. flokks verndarsvæðanna. Þar sem vitað er um sprungur eða misgengi á þessu svæði, skal fyllstu varúðar gætt í meðferð efna, sem talin eru upp í II. flokki. Stærri geymslur fyrir slík efni eru bannaðar á svæðinu. Heilbrigðisnefnd getur gefið út frekari fyrirmæli varðandi umferð á þessu svæði, svo og um byggingu sumarhúsa og annarra mannvirkja.

Samkvæmt stöðuskýrslu um vatnasvæði Íslands (Umhverfisstofnun 2013) eru vatnshlot innan sveitarfélagsins ekki í hættu. Straumfjarðará og Haffjarðará eru mikils metnar laxveiðiár og í þær rennur fjöldi annarra smærri straumvatna. Vatnasvið hvorrar ár er yfir 200 km².

Heilbrigðiseftirlit Vesturlands hefur eftirlit með vatnsbólum og fráveitum rekstrarleyfisskyldra aðila, t.d. í ferðaþjónustu og matvælaíðnaði.

Ölkeldur í Eyja- og Miklaholtshreppi eru margar. Frægust er Rauðamelsölkelda, en aðrar eru við Þverá, í sjó í svonefndri Ölkelduvík, vestan við Syðra Skógarnes, í farvegi Laxár vestan Hafursfells, í Þvergili ofan við Hjarðarfell og eflaust víðar.

Mynd 2.11: Yfirflokkar vistgerða skv. vistgerðagögnum Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Sveitarstjórn fer með hlutverk náttúruverndarnefndar sem kveðið er á um í 14. gr. laga um náttúruvernd (sbr. 3. mgr. 37. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011).

Í sveitarfélaginu eru engin friðlýst svæði en fjögur svæði eru á náttúruminjaskrá skv. eldri náttúruverndarlögum nr. 44/1999 og búast má við að þau verði tekin inn í C-hluta nýrrar náttúruminjaskrár skv. gildandi náttúruverndarlögum nr. 60/2013. Svæðin eru þessi:

Löngufjörur nr. 214

(1) Fjörur og grunnsævi ásamt strandlengju, eyjum og skerjum frá Ökrum og Hvalseyjum í Borgarbyggð vestur fyrir Sauratjörn í Eyja- og Miklaholtshreppi og Snæfellsbæ, svo og Sauratjörn sjálf auk Laxárbakkaflóa og Glámsflóa. (2) Grunnsævi, víðáttumiklar leirur,

sandfjörur og fitjar, auk fjölda eyja og skerja. Blautir brokflóar. Afar mikilvægt svæði fyrir fuglalíf.

Gerðuberg / Þórisberg, nr. 216

(1) Stuðlabergsbelti milli bæjanna Gerðubergs og Ytra-Rauðamels, ásamt brekkunum niður að þjóðvegi. (2) Tilkomumikið stuðlað hraunlag og gróskumiklar blómabrekkur.

Rauðamelsölkelda, nr. 218

(1) Ölkeldan og næsta nágrenni hennar. (2) Ein af merkari ölkeldum landsins.

Baulárvallavatn, nr. 227

Vatnið er að hluta til í Eyja- og Miklaholtshrepps, hreppamörk við Helgafellssveit liggja um vatnið. Tilheyrir heild sem nefnist Berserkjahraun, Hraunsfjörður og nálæg vötn.

Að auki njóta tiltekin vistkerfi og jarðminjar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013. Í Eyja- og Miklaholtshreppi á ákvæðið einkum við um votlendi, sjávarfitjar, leirur og eldhraun, sjá mynd 2.12:

Eftirtalin vistkerfi njóta sérstakrar verndar í samræmi við markmið 2. gr., sbr. og c-lið 3. gr.:

a. votlendi, svo sem hallamýrar, flóar, flæðimýrar, rústamýrar, 20.000 m² að flatarmáli eða stærri, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærri, og sjávarfitjar og leirur,

b. sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra þar sem eru m.a. gömul tré.

Eftirtaldar jarðminjar njóta sérstakrar verndar í samræmi við markmið 3. gr.:

a. eldvörp, eldhraun, gervíggar og hraunhellar sem myndast hafa eftir að jökull hvarf af landinu á síðjökultíma,

b. fossar og nánasta umhverfi þeirra að því leyti að sýn að þeim spillist ekki, hverir og aðrar heitar uppsprettur ásamt lífríki sem tengist þeim og virkri ummyndun og útfellingum, þar á meðal hrúðri og hrúðurbreiðum.

Ofangreind svæði eru sýnd á þemaupprætti 1 um náttúruvernd (sjá einnig mynd 2.12).

Á votlendissvæðum er starungsmýravist algeng vistgerð en hún er talin hafa hátt verndargildi og er á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

Í þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004–2008 er tilgreint svæði sem nefnt er Álftanes - Akkrar - Löngufjörur þar sem stefnt er að verndun búsvæða fugla með friðlýsingu. Friðlýsing þessi er háð samstarfi við landeigendur og sveitarstjórnir og hefur ekki náð fram að ganga. Gera má ráð fyrir að svæði sem náttúruverndaráætlanir skv. eldri náttúruverndarlögum nr. 44/1999 ná til verði tekin inn í B-hluta nýrrar náttúruverndarlögreglu skv. gildandi náttúruverndarlögum nr. 60/2013. Framangreint svæði kemur fram á þemaupprætti um náttúruvernd.

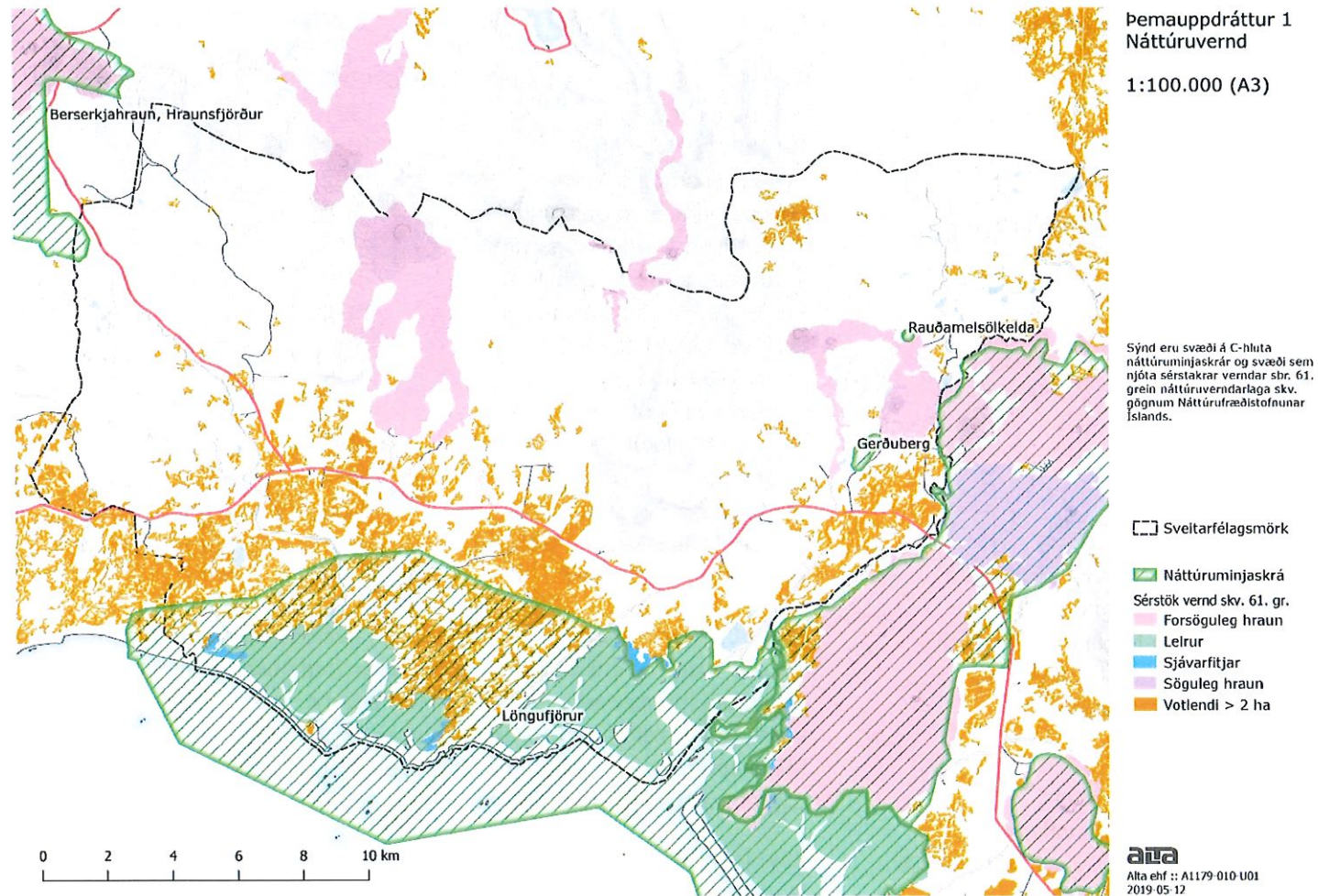
Birt hefur verið tillaga Náttúrufræðistofnunar til umhverfis- og auðlindaráðuneytis um endurskoðaðan B-hluta náttúruverndarlögreglu, þ.e. framkvæmdaáætlun um friðlýsingar og friðun. Sú tillaga er ekki meðal forsendna í þessu aðalskipulagi enda hefur ekki verið haft samráð við sveitarstjórnir og landeigendur um áhrif hennar.

Að öðru leyti gilda almenn verndarákvæði í 10. kafla náttúruverndarlaga.

Nokkrir mælikvarðar sem skilgreindir eru í framkvæmdaáætlun Snæfellsness vegna umhverfisstöðunar fimm sveitarfélaga á Snæfellsnesi

samkvæmt staðli EarthCheck fyrir sveitarfélög fela í sér vöktun á þáttum sem varða vernd vatns og náttúru.

AÐALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Mynd 2.12: Myndin sýnir þemaupprátt 1 um náttúruvernd. Votlendi 2 ha eða stærra nýtur verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd. Þemaupprættir í blaðstærð A3 eru hluti af skipulagsgögnum ásamt þessari greinargerð og skipulagsupprætti.

Markmið fyrir vernd vatns og náttúru

Engin starfsemi eða framkvæmdir innan sveitarfélagsins leiði af sér hættu á mengun vatns eða rasks á sérstæðum eða áhugaverðum náttúruvirkjum.

Útfærsla

Gerð er grein fyrir afmörkun náttúruverndarsvæða á þemaupprætti 1. Afmörkun þessara svæða er ekki hluti af skipulagsákvörðunum sveitarstjórnar. Endurskoðun náttúruverndarskrár í samræmi við ákvæði náttúruverndarlaga nr. 60/2013 stendur yfir.

2.8 Vernd menningarminja

Forsendur

Töluvert hefur verið ritað um sögu og menningu í Eyja- og Miklaholtshreppi. M.a. hefur Fornleifastofnun Íslands unnið að úttekt á svæðisskráningu fornleifa í sveitarfélaginu og sett niðurstöður fram í greinargerð sem nefnist Menningarminjar í Eyja- og Miklaholtshreppi (FS 253-04091), en hún kom út árið 2004. Fornleifastofnun Íslands hefur einnig unnið sérstaka fornleifaskráningu í landi Stakkhamars og Borgarholts árið 2005 (FS 299-0524).

Ofangreind minjaskráning er ekki í samræmi við nýjar kröfur Minjastofnunar þar sem aukin áhersla er lögð m.a. á uppmælingu og hnitsetningu. Því er mikilvægt að við alla mannvirkjagerð verði haft samráð við minjavörð um skráningu minja í samræmi við ákvæði minjalaga.

Gerð var húsakönnun á árunum 2012 til 2014 þar sem fram koma greinargóðar upplýsingar um byggingarsögulega arfleifð. Mikilvægt er að hafa hliðsjón af þeim upplýsingum sem þar koma fram og hafa samráð við

Minjastofnun þegar ráðist er í viðhald og lagfæringar mannvirkja sem þar er lýst. Þar eru eftirtalin mannvirki talin hafa verndargildi (byggingarár fylgir):

Veiðihús á Geiteyri, elstu hús	1918-1920
Kvörn, veiðihús	1921
Kirkja, Ytri-Rauðamel	1886
Elsta íbúðarhús á Þverá	1932
Samkomuhús við Dalsmynni	1938
Íbúðarhús í Syðra-Skógarnesi	1940
Íbúðarhús í Ytra-Skógarnesi	1892
Vestur-Bakki í Miklaholtsseli	1926
Íbúðarhúsið á Litlu-Þúfu	1936
Miklaholtskirkja	1945
Íbúðarhús í Gröf	1937
Fáskrúðarbakkakirkja	1935
Hvammur	1937
Íbúðarhús á Syðra-Lágafelli	1930
Brú yfir Haffjarðará við Geiteyri	1912
Brú yfir Straumfjarðará	1929

Skv. 30. gr. minjalaga nr. 80/2012 eru öll hús og mannvirki sem eru 100 ára eða eldri eru friðuð. Jafnframt er eigendum húsa og mannvirkja sem ekki njóta friðunar en byggð voru 1925 eða fyrr, svo og forráðamönnum kirkna sem reistar voru 1940 eða fyrr, er skylt að leita álits hjá Minjastofnun Íslands með minnst sex vikna fyrirvara ef þeir hyggjast breyta þeim, flytja þau eða rífa.

Einu friðlýstu fornminjarnar í sveitarfélaginu eru búðatóftir á Búðahamri í landi Stakkahamars. Eitt hús er friðlýst, Rauðameiskirkja. Friðlýstar fornminjar koma fram á skipulagsupprætti með punkttákni í landnotkunarflokki MV.

Markmið

Menningarminjar, í skilningi minjalaga, spillist ekki og þess gætt að mat og skráning menningarminja fari fram við gerð deiliskipulags og útgáfu byggingar- og framkvæmdaleyfa, sbr. 2. mgr. 16. gr. laga um menningarminjar.

2.9 Öryggismál

Forsendur

Hvassviðri

Hvassviðri eru þekkt náttúruvá víða á Snæfellsnesi. Mesti vindhraði (10 mínútna meðaltal) sem mælst hefur við Hafursfell er 26,9 m/s og mesta hviða 58,6 m/s. Á Vatnaleið eru tilsvareandi tölur 29,2 m/s og 45,4 m/s.

Vatnsflóð

Samkvæmt vatnafræðilegri flokkun vatnasvæða eru ár vestan Hafursfells að mestu skilgreindar sem jarðvegsmiðlaðar dragár á láglandi, en í fjalllendi og austan Hafursfells eru þær skilgreindar sem lindár á tregleku svæði. Vestan Hafursfells þýðir það að flóð verða helst í stórrigningum á haustin og við snögg hlýindi á vetrum, þegar vatn leitar út í ár og læki og jarðvegurinn getur ekki miðlað úrkomunni. Austan Hafursfells er flóðahætta almennt lítil, enda hafa lindár nokkuð stöðugt vatnsflæði, stórir flóðtoppar geta þó orðið þegar mikið rignir.

Mælingar voru gerðar í Straumfjarðará í langan tíma, eða allt frá 1945 til 2005 er áin var virkjuð, en þá hófust mælingar í Haffjarðará. Samkvæmt flóðagreiningu sem unnin var fyrir Straumfjarðará árið 1999 og byggir á gögnum fyrir árabilið 1945 til 1997 má reikna með að flóð með 50 ára endurkomutíma geti orðið rúmlega 50 m³/s, 100 ára-flóð geti orðið 60

m³/s og 200 ára flóð geti orðið tæplega 70 m³/s. Meðalrennsli árinna er til samanburðar um 2,5 m³/s. Lengd tímaraðarinnar í Haffjarðará býður hinsvegar ekki upp á sambærilega greiningu. Þar mælist meðalrennslið nálægt 11,5 m³/s og stærsti flóðtoppur 146 m³/s. Stakar mælingar hafa verið gerðar í Grímsá, en mælingar í öðrum ám í hreppunum er ekki að finna í gagnasafni Veðurstofu Íslands.

Ekki er vitað til að sjávarflóð hafi valdið tjóni í sveitarfélaginu. Á hinn bóginn þarf að gera ráð fyrir því að loftslagsbreytingar á næstu áratugum geti aukið líkur á flóðum með hækkandi sjávarstöðu og auknum veðurofsa. Skýrar viðmiðanir um flóðhæð sem taka beri tillit til við skipulagsgerð eru ekki fyrir hendi enda hafa spár um loftslagsbreytingar verið að þróast, ásamt mati á lóðréttum jarðskorpuhreyfingum. Samkvæmt skýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar 2018 er gert ráð fyrir að á þessum slóðum muni hækkun sjávarstöðu verða um helmingur af hnattrænni sjávarstöðuhækkun. Munur flóðs og fjöru er rúmum 4 metrum við Breiðafjörð. Flóðborð yfir meðalsjávarstöðu gæti þá gróflega verið þannig saman sett:

- 2 metrar vegna sjávarfalla (háflóð)
- 1 metri vegna áhlaðanda (1 cm fyrir hvert millibar í undirþrýstingi)
- 0,5 metrar vegna sjávarstöðubreytinga m.v. 1 metra á heimsvísu

Myndin hér fyrir neðan sýnir svæði sem vatn kann að ná til miðað við allt að 4 metra hækkun. Lítið er um mannvirki á þessum svæðum.

Ofanflóð

Í sveitarfélaginu eru ekki margar brekkur þar sem ofanflóðahætta getur átt sér stað. Helst er það í Hafursfelli og einstaka öðrum brekkum. Ekki virðist nein núverandi byggð vera innan hugsanlegra hættusvæða. Við skipulagningu nýrrar byggðar gæti þó þurft að huga að ofanflóðahættu sé byggðin staðsett nærri bröttum hlíðum.

Mynd 2.13: Möguleg flóðasvæði ef flóðborð er 3-4 metra ofan við meðalsjávarstöðu. Landhæðarlíkan: ArcticDEM, hæðarleiddrétt með geoiðu Landmælinga Íslands.

Eldvirkni

Eyja- og Miklaholtshreppur liggur við virka megineldstöð og sprungubelti sem kennd er við Ljósufjöll. Á þessu svæði hafa verið greindir 17 hraunstraumar yngri en 11.500 ára og er yngsta hraunið innan við 1100 ára. Mannvirkjum og íbúum sveitarfélagsins er ekki talin stafa hættu af eldvirkni.

Slysa-og eldvarnareftirlit, almannavarnir og vinnueftirlit

Samningur er við Borgarbyggð um að sinna brunavörnum og eldvarnareftirliti, með samstarfi við slökkvilið annarra sveitarfélaga á Snæfellsnesi. Neyðarþjónustu vegna slysa og bráðra veikinda er sinnt af Heilbrigðisstofnun Vesturlands frá nálægustu þéttbýlisstöðum eftir því sem aðstæður krefjast hverju sinni.

Sveitarfélagið er innan umdæmis Almannavarnarnefndar Snæfellsness.

Markmið

Íbúar og mannvirki séu óhult fyrir náttúruvá.

Greiðar samgöngur og fjarskipti geri neyðarþjónustu eins viðbragðsfljóta og mögulegt er með hliðsjón af vegalengdum í dreifbýli.

Útfærsla

Kveðið er á um að tillit skuli tekið til flóðahættu við hæðarsetningu húsa á mannvirkjareitum sem ná til svæða undir 4 metra hæð miðað við meðalsjávarstöðu (VP-11 og VP-16 auk almennra skilmála fyrir landbúnaðarsvæði).

2.10 Losun

Forsendur

Fráveitur

Fráveita í sveitarfélaginu byggist á rotþróum á hverjum stað en sveitarfélagið útvegar þær fyrir nýbyggingar.

Heilbrigðiseftirlit Vesturlands hefur eftirlit með losun rotþróa, samanber ákvæði reglugerðar nr. 798/1999 m.s.br. um fráveitur og skólp.

Tekið skal fram að ekki hafa verið framkvæmdar rannsóknir á mengun í jarðvegi frá rotþróum í sveitarfélaginu né verið unnið að flokkun vatns, sbr. 8. gr. reglugerðar nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns.

Förgun úrgangs

Eyja- og Miklaholtshreppur er aðili að Sorpurðun Vesturlands ehf. Sveitarfélagið hefur samið við einkafyrirtæki um sorphirðu við bæina í sveitinni og aðra þá sem vilja koma af sér sorpi. Sorpið er aðskilið í tvö ílát, annars vegar sorp til endurvinnslu (pappír, plast og málmar) og hins vegar almennt heimilissorp til urðunar. Sérstakir gámar eru notaðir fyrir rúlluplast. Grófum úrgangi og spilliefnum er safnað saman einu sinni á ári. Sorp er urðað að Fíflholtum í Borgarbyggð.

Ekki er nauðsynlegt að gera ráð fyrir sérstakri varanlegri aðstöðu fyrir geymslu eða förgun úrgangs innan sveitarfélagsins.

Gróðurhúsalofttegundir

Sveitarfélagið hefur ekki sérstaka stefnu sem varðar losun gróðurhúsalofttegunda aðra en þá sem sett er á landsvísi. Margvíslegar

aðgerðir eru fyrirhugaðar á landsvísu í Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum 2018 - 2030, sem kynnt var í september 2018. Þar er fjallað m.a. um kolefnisbindingu í skógrækt og losun frá landbúnaði og úrgangi. Í þessu sambandi má benda á eftirfarandi:

- Ekkert er að vanbúnaði innan sveitarfélagsins til að taka þátt í orkuskiptum í samgöngum og landbúnaði eftir því sem ný tækni ryður sér til rúms. Gert er ráð fyrir hleðslustöð fyrir rafbíla við Breiðablik og búast má við að einkaaðilar muni bjóða hleðslu á stöðum þar sem vegfarendum er veitt þjónusta.
- Allmikil skógrækt er fyrirhuguð og mun hún eiga sinn þátt í að binda kolefni.
- Framræsla votlendis er ekki fyrirhuguð umfram það sem þegar er orðið nema þörf krefji á hverjum bæ.
- Endurheimt votlendis er háð framtaki hvers landeiganda.

Markmið

Íbúar sveitarfélagsins geti nýtt umhverfisvænar leiðir til förgunar úrgangs.

Markmið á heims- og landsvísu um minnkun losunar á gróðurhúsalofttegundum nái óhindrað fram að ganga.

Útfærsla

Á skipulagsupprætti eru afmörkuð skógræktarsvæði þar sem kolefni binst. Að öðru leyti gildir hin almenna stefnumörkun hér fyrir ofan.

3 Umhverfismat

Umvhverfismat sem sett er fram í þessum kafla jafngildir umhverfisskýrslu í samræmi við ákvæði laga nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana. Efni skýrslunnar er ætlað að gefa yfirsýn yfir umhverfisáhrif þeirrar stefnu sem sett er fram í aðalskipulagstillögunni. Dregin eru fram þeir þættir stefnunnar sem líklegastir eru til að valda umhverfisáhrifum, þ.e. breytingum á þýðingarmiklum umhverfisþáttum sem tilgreindir eru. Að auki eru dregin fram þær framkvæmdir sem áætlunin gerir ráð fyrir og falla undir lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000.

3.1 Viðfangsefni umhverfisskýrslunnar

Stefna sveitarstjórnar kemur fram annars vegar í markmiðum sem sett eru fram í hverjum kafla í greinargerð tillögunnar og útfærslu þeirra með afmörkun landnotkunarreita ásamt skipulagsákvæðum sem þeim fylgja. Stök ákvæði eða afmarkanir eru ekki teknar til mats í þessari umhverfisskýrslu heldur eru meginatriði dregin fram með hliðsjón af líklegum umhverfisáhrifum og umfangi stakra ráðstafana eða samanlögðum áhrifum margra, dreifðra ráðstafana. Tekin er fyrir stefna sem sett er um breytingar frá núverandi ástandi, hvort sem um er að ræða nýja stefnu eða þá sem sett er í gildandi skipulagi en ekki er komin til framkvæmda. Þyngst vega þær ráðstafanir sem mestum breytingum valda.

Sveitarstjórn ber að gera grein fyrir raunhæfum valkostum við áætlunina, þ.e. stefnu um mögulega aðra landnotkun en þá sem áætlunin gerir ráð fyrir og með mögulega öðrum umhverfisáhrifum. Í því sambandi er mikilvægt að hafa í huga að nær allt land innan sveitarfélagsins er í einkaeigu að frátöldum tveimur ríkisjörðum. Hafi landeigandi í hyggju að nýta jörð sína til uppbyggingar atvinnustarfsemi sem íþyngir ekki öðrum

og með hóflegum sammögnunaráhrifum með hliðstæðri starfsemi á öðrum jörðum, þá telur sveitarstjórn það ekki raunhæfan kost að beita skipulagsvaldi til að hafa áhrif á þær fyrirætlanir. Þetta á t.d. við um uppbyggingu ferðapjónustu. Að sama skapi telur sveitarstjórn það ekki vera raunhæft að tilgreina að eigin frumkvæði sem valkost aðra staðsetningu mannvirkja eða framkvæmda en þá sem landeigandi telur heppilega, enda sé ekki augljóslega um vafasama staðsetningu að ræða. Raunhæfir valkostir sveitarstjórnar eru því aðeins þeir sem hún hefur að verulegu leyti frjálsar hendur um. Í umhverfisskýrslunni er þó leitast við að gera grein fyrir líklegum áhrifum þeirrar þróunar sem landnotkun samkvæmt skipulaginu kann að hafa í för með sér.

Í sveitarfélaginu er óvenjulega mikið um svæði sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd og er fjallað um skipulagsákvæðanir á slíkum svæðum í kafla 3.4.6. Almenn gefur afmörkun reita í aðalskipulaginu færi á töluverðum sveigjanleika í staðsetningu mannvirkja innan reitsins og er það þá viðfangsefni deiliskipulags að gera grein fyrir valkostum sem landeigandi hefur við staðsetningu og tilhögun mannvirkja innan reitsins. Þarf þá einnig að kortleggja nánar þau svæði þar sem verndarákvæðin gilda.

Umvhverfismatið fjallar um eftirfarandi meginatriði stefnunnar:

- Fjölgun staða innan sveitarfélagsins þar sem ferðafólki er veitt þjónusta á bújörðum, aðallega með gistingu eða leigu á frístundahúsum.
- Landnotkun á svæðum sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd.

Að auki eru skoðaðar sérstaklega þær framkvæmdir sem falla undir lög um mat á umhverfisáhrifum en hafa ekki orðið að veruleika. Tilgreindir eru viðkomandi tölulíðir í viðauka 1 við lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.br.:

- ❑ Virkjun í Grímsá, töluliður 3.22 (Er í gildandi aðalskipulagi og deiliskipulagi frá 2003).
- ❑ Hótel og baðlón í landi Eiðhúsa, töluliður 12.05 (Nýtt í þessu skipulagi).
- ❑ Aukin skógrækt, töluliður 1.07 (Er að hluta í gildandi aðalskipulagi).
- ❑ Stækkuð núverandi efnisnáma á Vatnaleið, E-5.

3.2 Umhverfispættir og viðmiðanir

Við umhverfismat áætlana ber að tilgreina þýðingarmikla umhverfispætti sem líklegt er að stefna áætlunarinnar hafi áhrif á. Ofangreind meginatriði í stefnu aðalskipulagsins og matsskyldar framkvæmdir hafa augljóslega ólík áhrif á umhverfið og eru því þýðingarmiklir umhverfispættir tilgreindir sérstaklega við umfjöllun um hvert þessara atriða.

Mat á umhverfisáhrifum felur það í sér að líklegum áhrifum stefnunnar á umhverfispættina er lýst í samhengi við og með samanburði við markmiðssetningu stjórnvalda og, eftir atvikum, skuldbindingar skv. alþjóðlegum samningum. Þannig kemur fram hvort stefnan er í samræmi við þessa markmiðssetningu og hve langt hún gengur.

Í hverjum undirkafla í stefnumótun hér á undan (2. kafla) eru tilgreindar forsendur og þar á meðal sú stefna stjórnvalda sem helst mótar markmið og útfærslu í skipulaginu. Að nokkru leyti kemur almenn markmiðssetning fram í lögum um hvern málaflokk, t.d. um náttúruvernd, minjavernd og skógrækt. Viðmiðanir sem máli skipta eru tilgreindar fyrir hvert atriði.

3.3 Um áhrif á menningarminjar

Sú hættu er fyrir hendi við allt jarðrask að minjar spillist. Til þess að koma í veg fyrir þetta eru ákvæði í lögum um menningarminjar um að skráning

fornleifa, húsa og mannvirkja skuli fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi.

Fyrir liggur húsa- og mannvirkjakönnun frá árinu 2014. Þau mannvirki sem talin eru hafa verndargildi eru talin upp í kafla 2.8.

Sveitarstjórn Eyja- og Miklaholtshrepps leggur mikla áherslu á vernd menningarminja og að komið verði í veg fyrir all rask á þeim. Hún telur hins vegar skráning fornleifa eigi við þegar kemur að gerð deiliskipulags eða að útgáfu leyfis til framkvæmda á grundvelli aðalskipulags, þar sem það getur átt við sbr. 13. gr. skipulagslaga. Skal þá haft samráð við Minjastofnun um fornleifaskráningu sbr. einnig 2. mgr. 16. gr. laga um menningarminjar.

3.4 Mat á áhrifum

Búseta og starfsemi í Eyja- og Miklaholtshreppi er að langmestu leyti af því tagi sem gerist og gengur í dreifbýli og á landbúnaðarsvæðum. Af því leiðir að flest er í góðu samræmi við stefnu stjórnvalda. Við mat á umhverfisáhrifum hér fyrir neðan er ekki reynt að tíunda þau fjölmörgu atriði sem telja má í góðu lagi heldur leitast við að kanna hvort eitthvað gefi tilefni til sérstakrar varúðar, mótvægisáðgerða eða vöktunar.

Þegar lýst er einkennum og vægi áhrifa er stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar frá 2005 og horft til þess m.a. hvort áhrifin eru bein eða óbein, tímabundin, afturkræf eða sammögnuð með öðrum áhrifum. Vægiseinkunnir áhrifa, ýmist jákvæðar eða neikvæðar, eru settar fram með orðunum „veruleg“, „talsverð“ eða „óveruleg“.

3.4.1 Fjölgun staða með ferðaþjónustu

Í fyrra aðalskipulagi var ekki gerður skýr greinarmunur á frístundabyggð sem ætluð var að hluta eða öllu til útleigu í atvinnuskyni og þeirri sem var

eingöngu til einkanota. Hér flokkast frístundabyggð til útleigu sem verslunar- og þjónustusvæði en svæði til einkanota falla í landnotkunarflokkinn frístundabyggð. Að auki er takmörkuð heimild til að reisa frístundahús á landbúnaðarsvæðum. Þar sem þessi greinarmunur var ekki gerður í fyrra skipulagi er ekki hægt að fullyrða að sett hafi verið stefna um fjölgun svæða þar sem frístundahús eru leigð út en gera má ráð fyrir að fjölgun ferðamanna leiði til þess að svæði af þessu tagi byggist upp hraðar. Hér er því reynt að meta áhrif þessarar þróunar, burtséð frá því hvort um eiginlega breytingu á stefnu er að ræða eða ekki.

Endurskoðað aðalskipulag gerir ráð fyrir 107 frístundahúsum á verslunar- og þjónustusvæðum en innan við fjórðungur þeirra er risinn. Að auki er gert ráð fyrir fjórum veiðihúsum, sem öll eru þegar starfrækt. Gera má ráð fyrir meiri umhverfisáhrifum af frístundahúsum til útleigu vegna meiri viðveru og þar af leiðandi meiri umferð og losun.

Stefna um fjölgun staða með ferðaþjónustu er talin hafa áhrif á eftirtalda umhverfispætti:

- Yfirborð lands og vistkerfi
- Ásýnd lands
- Viðtaka losunar
- Samfélag og þjónustu

Áhrif á yfirborð lands og vistkerfi

Til viðmiðunar er sú stefna sem fram kemur í landsskipulagsstefnu og jarðalögum um að varðveita beri gott landbúnaðarland og taka ekki gott ræktarland úr landbúnaðarnotum nema að fengnu leyfi ráðherra og fyrir liggja flokkun landbúnaðarlands eða umsögn ráðunautar. Hliðstæð stefna kemur fram í Svæðisskipulagi Snæfellsness.

Engar friðlýsingar skv. náttúruverndarlögum gilda um þau svæði sem hér um ræðir en hluti þeirra er innan svæðis sem afmarkað hefur verið

gróflega sem svæði á C-hluta náttúru-minjaskrár, Löngufjörur, nr. 214. Skráningunni fylgir svohljóðandi lýsing:

(1) Fjörur og grunnsævi ásamt strandlengju, eyjum og skerjum frá Ökrum og Hvalseyjum í Borgarbyggð vestur fyrir Sauratjörn í Eyja- og Miklaholtshreppi og Snæfellsbæ, svo og Sauratjörn sjálf auk Laxárbakkaflóa og Glámsflóa. (2) Grunnsævi, víðáttumiklar leirur, sandfjörur og fitjar, auk fjölda eyja og skerja. Blautir brokflóar. Afar mikilvægt svæði fyrir fuglalíf.

Ekki verður séð að stefna aðalskipulagsins gangi gegn þeim verndarhagsmunum sem þarna er lýst.

Svæði þar sem gert er ráð fyrir frístundahúsum eru að mestu leyti á landi sem er í flokki 3 eða 4 í flokkun landbúnaðarlands. Undantekningar frá því eru þegar frístundabyggð er ráðgerð á gróinni bæjartorfu og svæðið nær til heimatúna.

Á tveimur svæðum, VP-8 og VP-9, þarf að sýna sérstaka varúð vegna votlendis sem nýtur sérstakrar verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd og er brugðist við því með skipulagsákvæðum. Stór hluti sveitarfélagsins er mikilvægur fyrir fugla sem eru á valista eða ná alþjóðlegum verndarviðmiðum.

Til varúðar og til samræmis við stefnu um varðveislu góðs ræktarlands eru sett almenn skipulagsákvæði fyrir reiti í flokki frístundabyggðar og verslunar- og þjónustusvæða um að forðast beri að skerða ræktarland við afmörkun lóða í deiliskipulagi.

Áhrif á ásýnd lands

Til viðmiðunar er áhersla í landsskipulagsstefnu um að byggð falli vel að landslagi og náttúru og að hönnun nýrra mannvirkja í dreifbýli taki mið af byggingarhefðum, landslagi og staðhättum.

Samkvæmt tillöggunni er gert ráð fyrir 7 svæðum þar sem frístundabyggð er til útleigu en svæði til einkanota eru um tvöfalt fleiri. Þrjú af svæðunum 7 eru framhald af eldri bæjartorfu. Gert er ráð fyrir mestum fjölda á svæði innan jarðanna Stakkhamars og Kolviðarness en bæði þessi svæði eru við ströndina.

Að mati sveitarstjórnar eru áhrif frístundabyggðar á ásýnd sveitarinnar talsverð, í því umfangi sem hér um ræðir en sett eru almenn ákvæði fyrir svæði í flokki frístundabyggðar og verslunar- og þjónustusvæða um að í deiliskipulagi og við hönnun beri að taka mið af byggingarhefðum, landslagi og staðhättum. Áhrif á ásýnd eru að mestu afturkræf.

Áhrif á viðtaka losunar

Aukinni ferðaþjónustu í frístundabyggð fylgir aukin losun úrgangs, bæði sorps og skólps. Losun gróðurhúsalofttegunda er ekki talin vera veigamikill þáttur í þessu sambandi, önnur en sú sem fylgir ferðalögum almennt og er óháð fyrirkomulagi gistingar.

Til viðmiðunar um losun sorps er stefna sem fram kemur í landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2013-2024 um að sem mest megi endurnota, endurvinna og endurnýta. Að mati sveitarstjórnar er núverandi fyrirkomulag sorphirðu og sorpförgunar í góðu samræmi við stefnu og áætlanir. Sorphirða í sveitarfélaginu býður upp á flokkun og getur mætt fjölgun dvalargesta í sveitarfélaginu.

Til viðmiðunar um losun skólps er einkum um að ræða reglugerðir sem um þann málaflokk gilda. Öll förgun skólps fer fram innan jarða og á ábyrgð landeiganda. Eðlilegt er að fjalla um útfærslu á deiliskipulagsstigi og þá í samhengi við viðkvæmni viðtaka á hverjum stað. Ekki verður séð að gera þurfi ráðstafanir á aðalskipulagsstigi í þessu sambandi.

Áhrif á samfélag og þjónustu

Til viðmiðunar er horft til margþættrar stefnu í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 sem kallar eftir því að ferðaþjónusta sé markvisst nýtt til að styrkja búsetu og atvinnulíf, á grunni sérstöðu svæðisins. Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 er tekið fram að taka þurfi mið af náttúruverndarsjónarmiðum og kortlagningu á auðlindum ferðaþjónustunnar.

Að mati sveitarstjórnar hefur uppbygging ferðaþjónustunnar veruleg jákvæð áhrif og styrkir mjög byggð, atvinnulíf og forsendur nærþjónustu. Ekki verður séð að um neikvæð áhrif á samfélag og þjónustu geti verið að ræða sem kalli á viðbrögð í skipulagstillöggunni.

Samantekt

Þess er helst að vænta að fjölgun frístundahúsa hafi bein og varanleg áhrif á ásýnd lands og ræktarland, sem geta verið talsverð neikvæð, eftir aðstæðum en að miklu leyti afturkræf. Brugðist er við því með skipulagsskilmálum, fyrir svæði í flokki frístundabyggðar og verslunar og þjónustu, sem taka þarf mið af við gerð deiliskipulags og útgáfu byggingar- og framkvæmdaleyfa. Þar er kveðið á um að forðast skuli að ganga á gott ræktarland við afmörkun lóða í deiliskipulagi og að í deiliskipulagi og við hönnun beri að taka mið af byggingarhefðum, landslagi og staðhättum.

Áhrif á samfélag og þjónustu eru bein, varanleg og veruleg jákvæð.

3.4.2 Virkjun í Grímsá

Áform um byggingu virkjunar í Grímsá eru til komin vegna áhuga landeiganda á að nýta þá orkuauðlind sem rennsli Grímsár er. Vatnamælingar Orkustofnunar létu mæla rennsli í ánni á árunum 2001-2007 með orkunýtingu í huga¹.

Iðnaðarsvæði fyrir Grímsávirikjun er þegar staðfest í aðalskipulagi og deiliskipulagi er í gildi frá 2002. Á skipulagsupprætti þessa aðalskipulags er iðnaðarsvæði virkjunarinnar auðkennt I-2.

Ekki liggja fyrir gögn um frumhönnun en skv. mati á rennsli árinna og fallhæð getur verið um að ræða 400 kW orkuvinnslu. Til samanburðar er Múlavirkjun nokkru vestar, við Þjóðveginn um Vatnaleið en hún er rúm 3 MW. Í deiliskipulagi kemur fram að gert sé ráð fyrir stíflu, allt að 5 metra hárrí og 30 metra langri í 212 metra hæð en stöðvarhús verður 1,2 km neðar, allt að 80 m² og 6 metra hátt.

Virkjun af þessari stærð er tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar, sbr. tölulíð 3.22 í viðauka 1 við lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 105/2006. Fyrir liggur ákvörðun Skipulagsstofnunar frá 2006 um að framkvæmdin skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum, enda telji stofnunin að hún muni hafa óveruleg áhrif á náttúruvar. Leitað var álits Fornleifaverndar ríkisins (nú Minjastofnun), Umhverfisstofnunar og veiðimálastjóra (nú Hafrannsóknastofnun).

Stefna um virkjun af þessari stærð á tilgreindum stað er talin hafa áhrif á eftirtalda umhverfispætti:

- Yfirborð lands og vistkerfi

¹ Kristjana G. Eypórsdóttir. Vatnsrennsli í Grímsá við Miðhraun vegna frumathugunar virkjunarmöguleika. Vatnamælingar, greinargerð KGE-2008/002.

- Ásýnd lands

Áhrif á yfirborð lands og vistkerfi

Til viðmiðunar er sú stefna sem fram kemur í landsskipulagsstefnu og jarðalögum um að varðveita beri gott landbúnaðarland og taka ekki gott ræktarland úr landbúnaðarlotum nema að fengnu leyfi ráðherra og fyrir liggja flokkun landbúnaðarlands eða umsögn ráðunautar. Hliðstæð stefna kemur fram í Svæðisskipulagi Snæfellsness.

Leggja þarf veg að stöðvarhúsi og stíflu, alls um 2,5 km og raska þannig yfirborði. Í deiliskipulagi kemur fram að nú þegar liggja slóði yfir hraun frá túni ofan við Miðhraun að hraunjaðrinum og yfirborði því að nokkru leyti þegar raskað. Milli stöðvarhúss og stíflu þarf að leggja aðrennslispípu en skv. deiliskipulaginu er gert ráð fyrir því að hún fylgi veginum.

Svæðið nær að hluta yfir nútímahraun, sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Til mótvægis eru settir skilmálar um vernd hraunsins við útfærslu framkvæmdarinnar.

Ekkert ræktarland er þar sem umrædd mannvirki eru fyrirhuguð. Vistgerðir eru þær sem algengar eru á þessum slóðum skv. vistgerðagögnum Náttúrufræðistofnunar Íslands, lynghraunavist og mosahraunavist á hrauninu en aðallega grasmóavist þar fyrir utan og lítilsháttar starungsmýravist.

Stærð miðlunarlóns er ekki tilgreind á deiliskipulagsupprætti en af tilkynningargögnum má ráða að það geti verið allt að 1000 m².

Áhrif á ásýnd lands

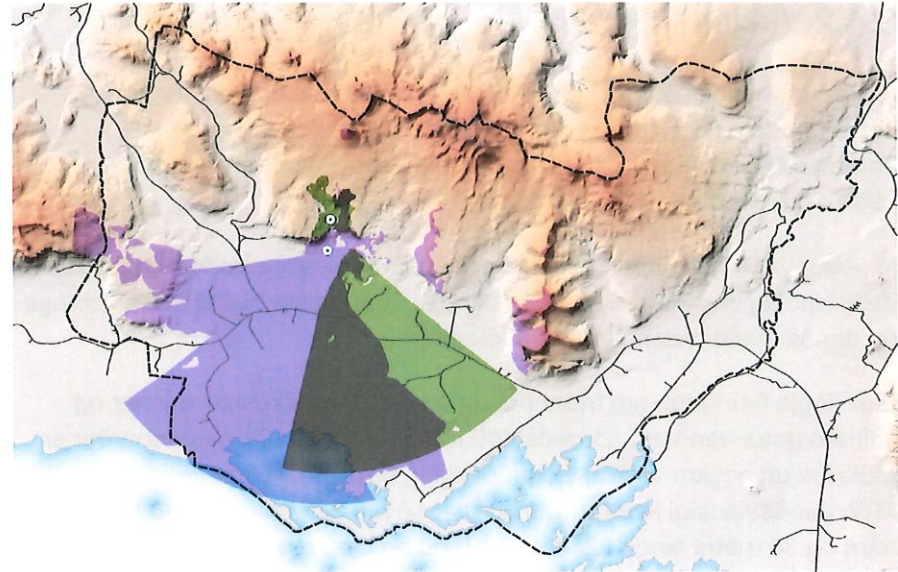
Til viðmiðunar er áhersla í landsskipulagsstefnu um að byggð falli vel að landslagi og náttúru og að hönnun nýrra mannvirkja í dreifbýli taki mið af byggingarhefðum, landslagi og staðhættum.

Mannvirki sem tengjast þessari framkvæmd eru smá í sniðum en í nokkuð meiri hæð en almennt gerist í sveitarfélaginu og sýnileg þegar horft er til fjalla frá láglandinu. Myndin hér fyrir neðan sýnir hvaðan stífla og stöðvarhús eru sýnileg en rétt að hafa í huga ekki er þar með sagt að þau séu áberandi vegna smæðar og ráðstafana sem gera má við frágang mannvirkjanna.

Til mótvægis við sýnileika eru sett ákvæði fyrir reit 1-2 um að yfirbragð og frágangur mannvirkja skuli miðast við að sýnileiki sé sem minnstur.

Samantekt

Af umfjölluninni má ráða að neikvæð umhverfisáhrif af Grímsárvirkjun verði óveruleg ef leitast er við að draga úr sýnileika. Sett eru ákvæði fyrir reit 1-2 til mótvægis.

Mynd 3.1: Sýnileiki stíflu og stöðvarhúss fyrirhugaðrar Grímsárvirkjunar. Græn skygging sýnir hvaðan stíflan er sýnileg og fjólublá skygging sýnir hvaðan stöðvarhúsið er sýnilegt. Skygging er reiknuð í 10 km fjarlægð frá hvoru mannvirki. Hafa þarf í huga að sjónræn áhrif minnka með fjarlægð.

3.4.3 Hótel og baðlón í landi Eiðhúsa

Fyrirhugað er að reisa hótél með baðlóni í landi Eiðhúsa. Hótelbyggingar geti verið allt að 12.000 m² á 1-2 hæðum, og húshæð allt að 9 metrar. Minni háttar byggingarhlutar geti þó risið hærra. Við hótelið verði baðlón allt að 6.000 m² (til samanburðar er fótboltavöllur um 7.000 m²).

Á skipulagsuppdrætti er afmarkað svæði, auðkennt VP-8, sem ætlað er fyrir þessi not en staðsetning ofangreindra mannvirkja er nánar ákveðin á deiliskipulagsstigi.

Stefna um hótél og baðlón í landi Eiðhúsa er talin hafa áhrif á eftirtalda umhverfispætti:

- Yfirborð lands og vistkerfi
- Ásýnd lands
- Viðtaka losunar
- Samfélag og þjónusta

Við mat á staðarvalskostum innan jarðarinnar, sem samrýmast tilgangi framkvæmdarinnar, kom ekki fram verulegur munur á umhverfisáhrifum. Umræddur kostur er því valinn á forsendum nálægðar við borholu.

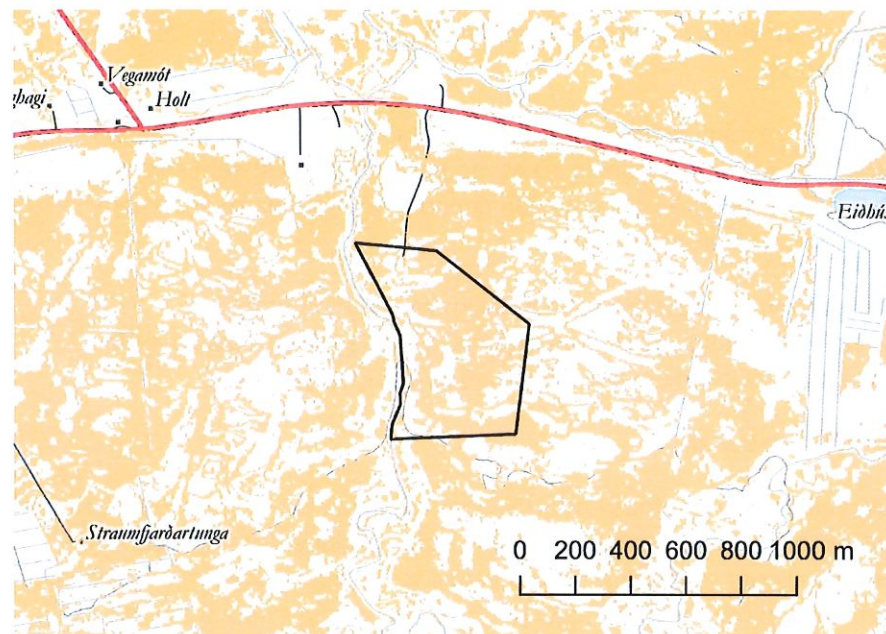
Yfirborð lands og vistkerfi

Til viðmiðunar er sú stefna sem fram kemur í landsskipulagsstefnu og jarðalögum um að varðveita beri gott landbúnaðarland og taka ekki gott ræktarland úr landbúnaðarnotum nema að fengnu leyfi ráðherra og fyrir liggi flokkun landbúnaðarlands eða umsögn ráðunautar. Hliðstæð stefna kemur fram í Svæðisskipulagi Snæfellsness.

Svæðið (VP-8) er á landbúnaðarlandi í flokki 3 samkvæmt flokkun landbúnaðarlands sem sett er fram í tillögunni. Staðsetningin gengur því

ekki gegn þeirri stefnu sem höfð er til viðmiðunar um varðveislu landbúnaðarlands.

Á hinn bóginn er mikið votlendi á svæðinu. Votlendissvæði, 2 ha eða stærri, njóta verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Á myndinni hér fyrir neðan eru votlendissvæði skv. yfirflokk í vistgerðagögnum Náttúrufræðistofnunar Íslands sýnd með gulum lit.

Mynd 3.2: Votlendissvæði (gulur litur) þar sem hótél og baðlón er fyrirhugað. Svarta línan sýnir afmörkun verslunar- og þjónustusvæðis.

Ofangreindar framkvæmdir geta því haft áhrif á votlendissvæði og til mótvægis eru settir skilmálar fyrir svæði VP-8 um að við deiliskipulagsgerð skuli leitast við að staðsetja mannvirki þannig að votlendi skerðist sem minnst.

Ásýnd lands

Til viðmiðunar er stefna í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 um að mótun umhverfis og mannvirkjagerð sé vönduð og taki mið af og styrki sérkenni og staðaranda Snæfellsness (U13). Í landsskipulagsstefnu (2.2.1) er stefnt að því að byggð falli að landslagi og náttúru. Skipulagsáætlanir sveitarfélaga marki stefnu um gæði og yfirbragð byggðar og annarra mannvirkja í dreifbýli. Skipulagsákvæðanir um staðsetningu og hönnun nýrra mannvirkja í dreifbýli taki mið af byggingarhefðum, landslagi og staðháttum.

Við hönnun mannvirkjanna verður tekið mið af því að þau falli vel að landslagi og náttúru þannig að ásýnd landsins breytist sem allra minnst. Reiknað er með að nota gras eða annan gróður á þökum til að gefa byggingunum grænt yfirbragð.

Þar sem endanleg hönnun liggur ekki fyrir við stefnumótun á aðalskipulagsstigi eru til mótvægis við möguleg áhrif á ásýnd settir skilmálar um að mannvirki falli vel að landslagi og náttúru.

Viðtakar losunar

Mannvirkin eru á vatnasvæði viðkvæmrar laxveiðiár. Skýrar viðmiðanir um viðurkennda förgun frárennslis koma fram í reglugerðum um þau efni. Hönnun liggur ekki fyrir en til mótvægis mögulegum áhrifum er í skilmálum reitsins sett fram krafa um að í deiliskipulagi sé sýnt fram á ábyrga meðhöndlun frárennslis vegna viðkvæmra viðtaka. Gert er ráð fyrir að með réttari hönnun megi tryggja að áhrif á viðtaka verði óveruleg og fullu afturkræf.

Samfélag og þjónusta

Til viðmiðunar er horft til margþættrar stefnu í Svæðisskipulagi Snæfellsness 2014-2026 sem kallar eftir því að ferðaþjónusta sé

markvisst nýtt til að styrkja búsetu og atvinnulíf, á grunni sérstöðu svæðisins. Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 er tekið fram að taka þurfi mið af náttúruverndarsjónarmiðum og kortlagningu á auðlindum ferðaþjónustunnar.

Eins og fram kemur í forsendum stefnumörkunar um ferðaþjónustu í kafla 2.5 er ekki mikið um gistirympi á Snæfellsnesi miðað við ferðamannafjölda og þau tækifæri sem eru fyrir hendi. Að sunnanverðu Snæfellsnesi liggja láglendisvegir sem færir eru allt árið. Hótel á þessum slóðum er í góðri aðstöðu til að vera bækistöð þeirra sem koma frá höfuðborgarsvæðinu og vilja kynnast sérkennum og staðaranda Snæfellsness á ferðalagi sínu. Það getur gefið mörg störf og styrkt þannig búsetu og forsendur annarrar þjónustu í sveitarfélaginu. Þar gefst líka tækifæri til að nýta á markvissan hátt mat úr héraði eins og svæðisskipulagið gerir ráð fyrir. Hótel myndi bjóða gistimöguleika af öðru tagi en fyrir eru og baðlónið nýtir orkuauðlindir svæðisins.

Hótel og baðlón telst því hafa veruleg jákvæð áhrif á samfélag og þjónustu.

Samantekt

Hótel og baðlón af þeirri stærð sem hér um ræðir er stór framkvæmd samanborið við aðra mannvirkjagerð í sveitarfélaginu. Hönnun liggur ekki fyrir og er því hér, á aðalskipulagsstigi, settir skilmálar um þau atriði sem líklegust eru til að valda áhrifum, til frekari úrlausnar á deiliskipulagsstigi. Með vandaðri hönnun má tryggja að neikvæð áhrif á ásýnd verði ekki talsverð heldur óveruleg og að metnaðarfull byggingarlist geti skilað jákvæðum áhrifum.

3.4.4 Aukin skógrækt

Stefnt er að töluvert aukinni skógrækt í sveitarfélaginu og liggja þegar fyrir samningar milli Skógræktarinnar og nokkurra landeiganda þar að lútandi. Skógrækt er umhverfismatsskyld, sbr. töluliði 1.06 og 1.07 í 1. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum, nr. 106/2000. Þar er tilgreint að skógrækt á 200 ha svæði eða stærra sé tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar (flokkur B) en ef hún er smærri þarf að tilkynna hana til sveitarfélagsins (flokkur C).

Stærð 5 stærstu skógræktarreitanna er sem hér segir:

SL-7, Rauðkollsstaðir, 174 ha
SL-6, Miklaholtssel, 100 ha
SL-8, Söðulsholt, 78 ha
SL-3, Dalur, 65 ha
SL-10, Hrossholt, 56 ha

Hér eru metin áhrif skógræktarinnar á eftirtalda umhverfisþætti:

- Yfirborð lands og vistkerfi
- Ásýnd lands
- Viðtakar losunar

Yfirborð lands og vistkerfi

Til viðmiðunar er sú stefna sem fram kemur í lögum um skógrækt á lögbýlum nr. 95/2006 og vitnað er til í forsendum stefnumótunar í kafla 2.3. Samkvæmt þeim skal í hverjum landshluta stefnt að ræktun skóga á að minnsta kosti 5% af flatarmáli láglendis neðan við 400 m yfir sjávarmáli.

Til viðmiðunar er einnig stefna í svæðisskipulagi, landsskipulagsstefnu og jarðalögum um að varðveita beri gott landbúnaðarland og taka ekki gott

ræktarland úr landbúnaðarnotum. Einnig má nefna almenn markmið um vernd lífríkis Íslands í Velferð til framtíðar, stefnumörkun til 2020 um sjálfbæra þróun í íslensku samfélagi.

Þótt Eyja- og Miklaholtshreppur sé ekki heill landshluti og því ekki hægt að heimfæra 5% markið upp á hann sérstaklega, er ljóst að hvorki núverandi umfang skógræktar né það umfang sem stefna er sett um í þessu skipulagi er nálægt þessu marki. Í forsendum kemur fram að rækta þurfi skóg á 15,1 km² lands til að ná markinu en samanlagt flatarmál svæða sem í þessu skipulagi eru ætluð undir skógrækt er 6,3 km². Niðurstaðan er sú að ekki er nægilega langt gengið í tillögunni en á hinn bóginn er 5% markið í lögnum ekki tímasett og því eðlilegt að lítið sé á það sem langtímamarkmið.

Kort hér á eftir sýnir hvernig skógræktarsvæði skv. þessu skipulagi falla að landgerðum sem vernda ber, þ.e. afmörkun landbúnaðarlands í 1. flokki og votlendissvæðum. Kortið sýnir að almennt skarast skógræktarsvæði lítið við þessar landgerðir.

Áhrif skógræktar á tegundaauðgi hefur verið rannsökuð, sbr. fræðastörf Ásrúnar Elmarsdóttur o.fl. Í grein frá 2011² kemur fram að þótt almennt sé talið að tegundaauðgi minnki í manngerðum vistkerfum, eins og ræktuðum skógum, sé það alls ekki einhlítt. Í rannsókn sem greint er frá kom fram að ekki reyndist vera marktækur munur á tegundaauðgi skóglauss mólendis í samanburði við gróðursetta barrskóga og sjálfsána birkiskóga eða milli náttúrulegra birkiskóga og manngerðra barrskóga.

Hafa þarf í huga að ástand landsins sem tekið er til skógræktar skiptir máli. Einnig breytist tegundafjölbreytni með framvindu skógarins, hún getur aukist meðan skógurinn vex upp en minnkað aftur þegar skógurinn

² Ásrún Elmarsdóttir ofl. Áhrif skógræktar á tegundaauðgi. Náttúrufræðingurinn 81. árgangur 2011.

myrkvast. Á seinni stigum verður fjölgun einkum í tegundum jarðvegisdýra og sveppa.

Ásýnd lands

Erfitt er að finna viðmiðanir um það í opinberri stefnumörkun hvort það hefur góð eða slæm sjónræn áhrif að rækta skóg á tilteknu landsvæði. Þó verður að líta svo á að lagasetning um að 5% lands undir 400 metra hæð verði skógi klætt feli það í sér að slíkt hafi jákvæð áhrif í för með sér.

Að öðru leyti verður gildismat hvers og eins að segja til um hvort áhrif skógræktar á ásýnd lands séu góð eða ekki.

Viðtakar losunar

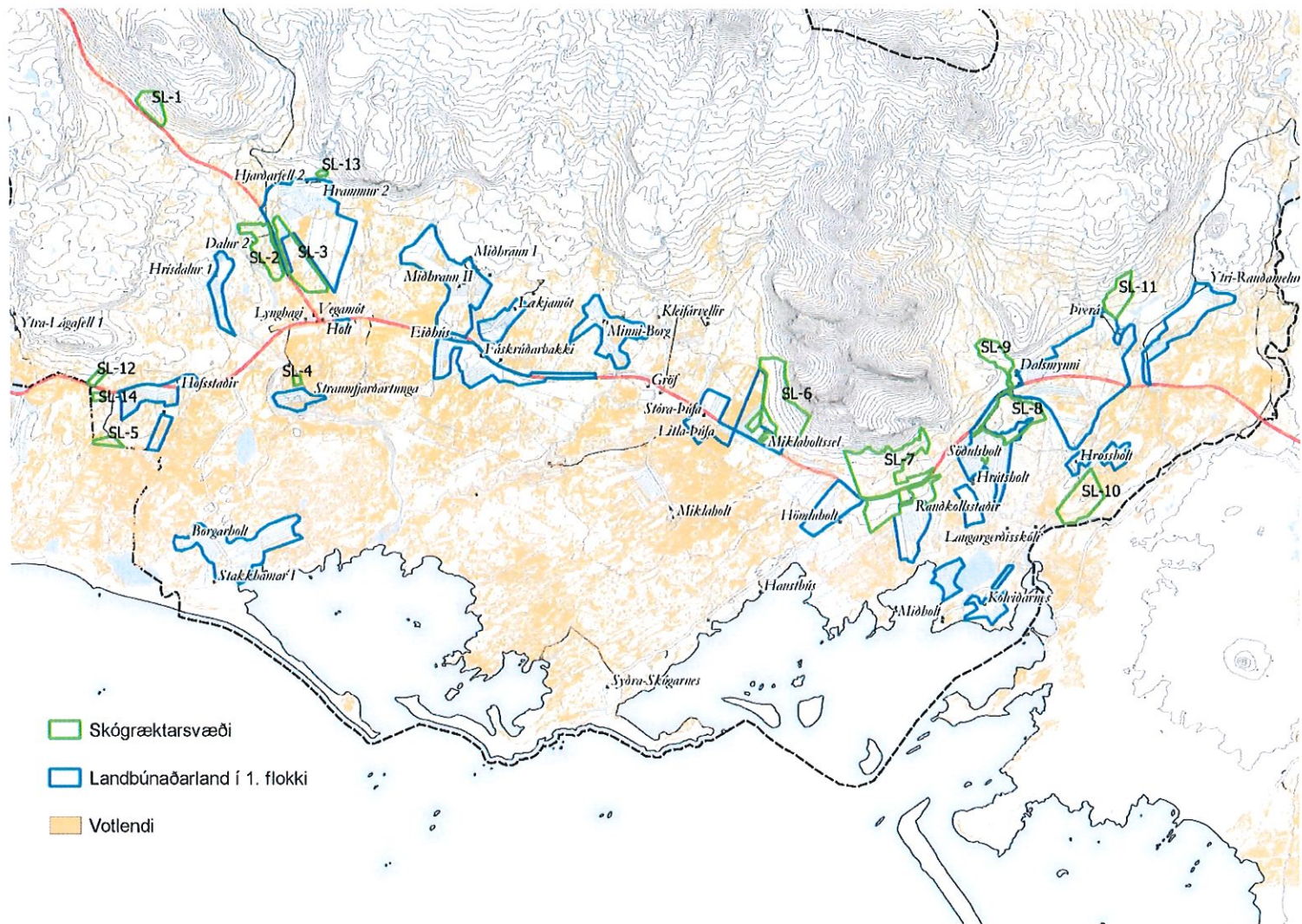
Til viðmiðunar er t.d. aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar í loftslagsmálum þar sem áhersla er m.a. lögð á kolefnisbindingu með skógrækt. Telja verður óumdeilt að kolefnisbinding sé jákvæð ráðstöfun í ljósi örra loftslagsbreytinga.

Skógrækt bindur kolefni og dregur þannig úr styrk gróðurhúsalofttegunda í andrúmsloftinu. Hraði bindingarinnar er misjafn eftir aldri skógarins en mælingar sýna að meðaltal yfir 50 ár geti verið 4,4 tonn CO₂ á ha á ári.

Á 631 ha skógræktar, sem stefna er sett um, má því ætla að um 2.800 tonn CO₂ bindist á ári.

Samantekt

Skógrækt breytir tegundasamsetningu, tegundafjölbreytni og ásýnd en erfitt að fullyrða um það hvort áhrifin eru jákvæð eða neikvæð. Kolefnisbinding er hins vegar ótvírætt jákvæð.

Mynd 3.3: Skógrækt, landbúnaðarland og votlendi. Almennt er lítil skörun milli skógræktarsvæða annars vegar og landgerða sem vernda þarf, þ.e. landbúnaðarlands í 1. flokki og votlendis.

3.4.5 Stækkuð efnisnáma á Vatnaleið

Sett er stefna um aukna efnistöku úr námu (E-5) við Þverárgil á Vatnaleið, sem þegar er í notkun, upp í 49.000 m³. Efnistaka að 50.000 m³ er tilkynningarskyld til sveitarfélagsins sbr. tölulíð 2.04 í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 (flokkur C).

Náman er bergnáma og er í síðkvarteru fínkristölluðu basalti sem hentar vel til notkunar í klæðingar á vegum og er það talið vera 5-10 m þykkt. Að neðan takmarkast það af móbergslagi, en efsti hluti þess er leirborið kubbaberg, en einnig er þunnur jarðvegur ofan á því.

Námuvegur að námunni liggur þvert af Snæfellsnesvegi (54-07) til norðurs, rétt sunnan við Þverárgil upp brekku og upp á hæð. Þar á hæðinni er vinnslusvæði, en náman sjálf hefur verið unnin niður og til austurs.

Náman er mikilvæg klæðingarnáma fyrir stórt svæði á Snæfellsnesi og nágrenni, en næstu námur eru Hólmkelsá við Rif til vesturs og Brekkunef til austurs en þær eru í 60 og 105 km fjarlægð frá Vatnaleið (E-5). Úr námunni koma því steinefni í klæðingar fyrir svæði sem nær frá Mýrum í Borgarfirði í austri og að Grundarfirði í vestri. Því er mikilvægt, til að draga úr kostnaði og umhverfisáhrifum af efnisflutningum á klæðingarefni, að þessi náma verði opin áfram með aukinni efnistökuheimild.

Skoðuð eru áhrif á eftifarandi umhverfispætti:

- Yfirborð lands og vistkerfi
- Ásýnd lands
- Viðtakar losunar

Yfirborð lands og vistkerfi

Náman er á landbúnaðarlandi skv. skipulaginu sem metið er í flokki 4.

Miðað við að þykkt berglagsins sé að meðaltali 7,5 metrar má búast við að raskað yfirborð verði alls um 6.500 m² auk vegtengingarinn, en hún er mjög stutt þar sem náman er alveg við veginn.

Náman er í um 200 metra hæð og á staðnum er sá gróður sem algengur er í þessari hæð.

Jarðminjar námunnar hafa lágt verndargildi, en náman er utan verndarsvæða og friðlýsinga og er jarðmyndunin algeng á svæðinu.

Ásýnd lands

Náman er að mestu í hvarfi og sést mjög lítið frá veginum, helst þegar komið er að henni úr norðri þar sem vegurinn hallar lítið eitt í átt að námunni. Með aukinni efnisvinnslu má búast við að hún verði eitthvað sýnilegri en áfram að mestu í hvarfi.

Viðtakar losunar

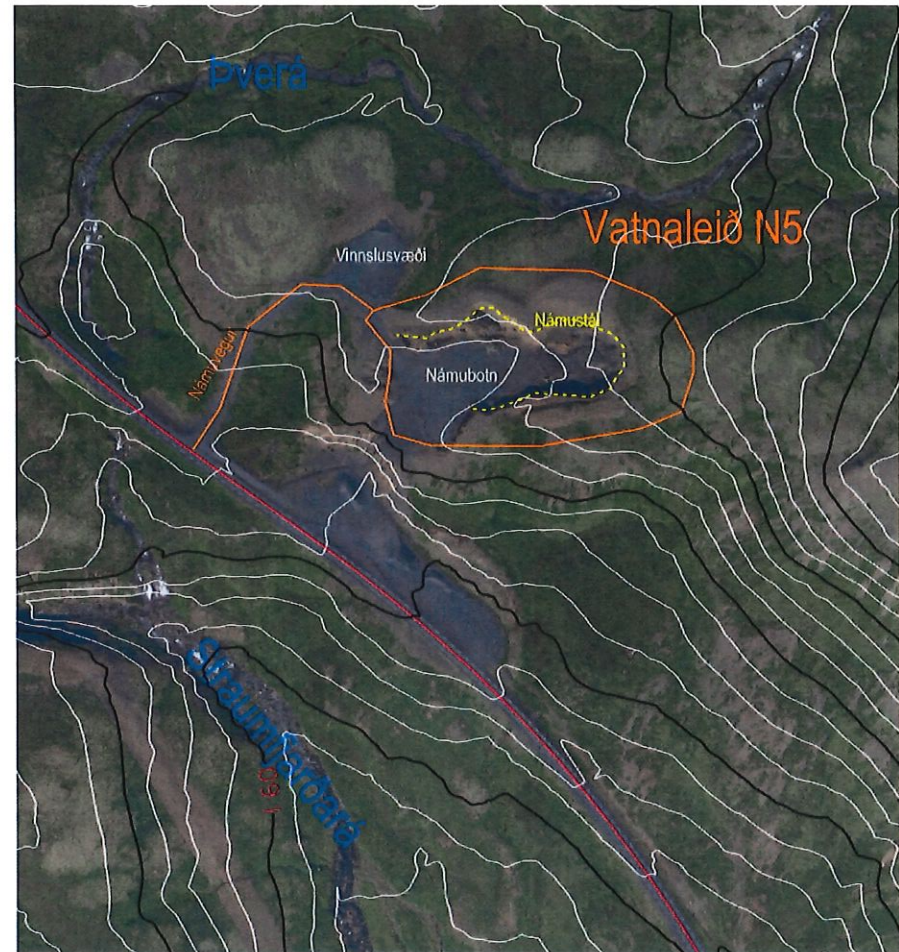
Við vinnslu steinefna í klæðingu er notað vatn til að þvo steinefnið. Vatn til þess fæst úr Þverá, sem rennur í Straumfjarðará. Því er mikilvægt að stýra efnisvinnslu þannig að ekki sé verið að þvo efni á veiðitíma Straumfjarðará, sem er laxveiðiá.

Til mótvægis hafa verið sett ákvæði fyrir námuna um það að óheimilt sé að þvo efni á veiðitíma.

Efnisflutningar valda töluverðum kolefnisútbæstri og er því mikilvægt að námur séu fyrir hendi nálægt notkunarstað. Náma á þessum stað er til þess fallin að draga úr styrk kolefnis í lofthjúpnám.

Samantekt

Náman er á heppilegum stað, bæði vegna þess að hún er nálægt notkunarstað og vegna þess að staðhættir eru þannig að hún raskar lítið gróðri, landslagi eða ásýnd landsins. Áhrif eru því óveruleg og að mestu afturkræf með vönduðum frágangi.

Mynd 3.4 Loftmynd af námu E-5 (Vegagerðin).

3.4.6 Landnotkun og sérstök vernd

Hér er sett fram yfirlit yfir landnotkun á svæðum sem njóta verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Með yfirlitinu er brugðist við kröfu um að sett sé fram lýsing á umhverfisvandamálum sem varða áætlunina, sérstaklega sem varða svæði sem hafa sérstakt náttúruverndargildi sbr. staflíð d í 6. gr. laga um umhverfismat áætlana nr. 105/2006.

Tilfni þessarar umfjöllunar er það að innan sveitarfélagsins er að finna óvenjulega útbreidd vistkerfi og jarðminjar sem 61. grein laga um náttúruvernd tiltekur að njóta skuli sérstakrar verndar, þ.á.m.:

- votlendi, svo sem hallamýrar, flóar, flæðimýrar, rústamýrar, 20.000 m² að flatarmáli eða stærrí, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærrí, og sjávarfitjar og leirur,
- eldvörp, eldhraun, gervíggar og hraunhellar sem myndast hafa eftir að jökull hvarf af landinu á síðjökultíma

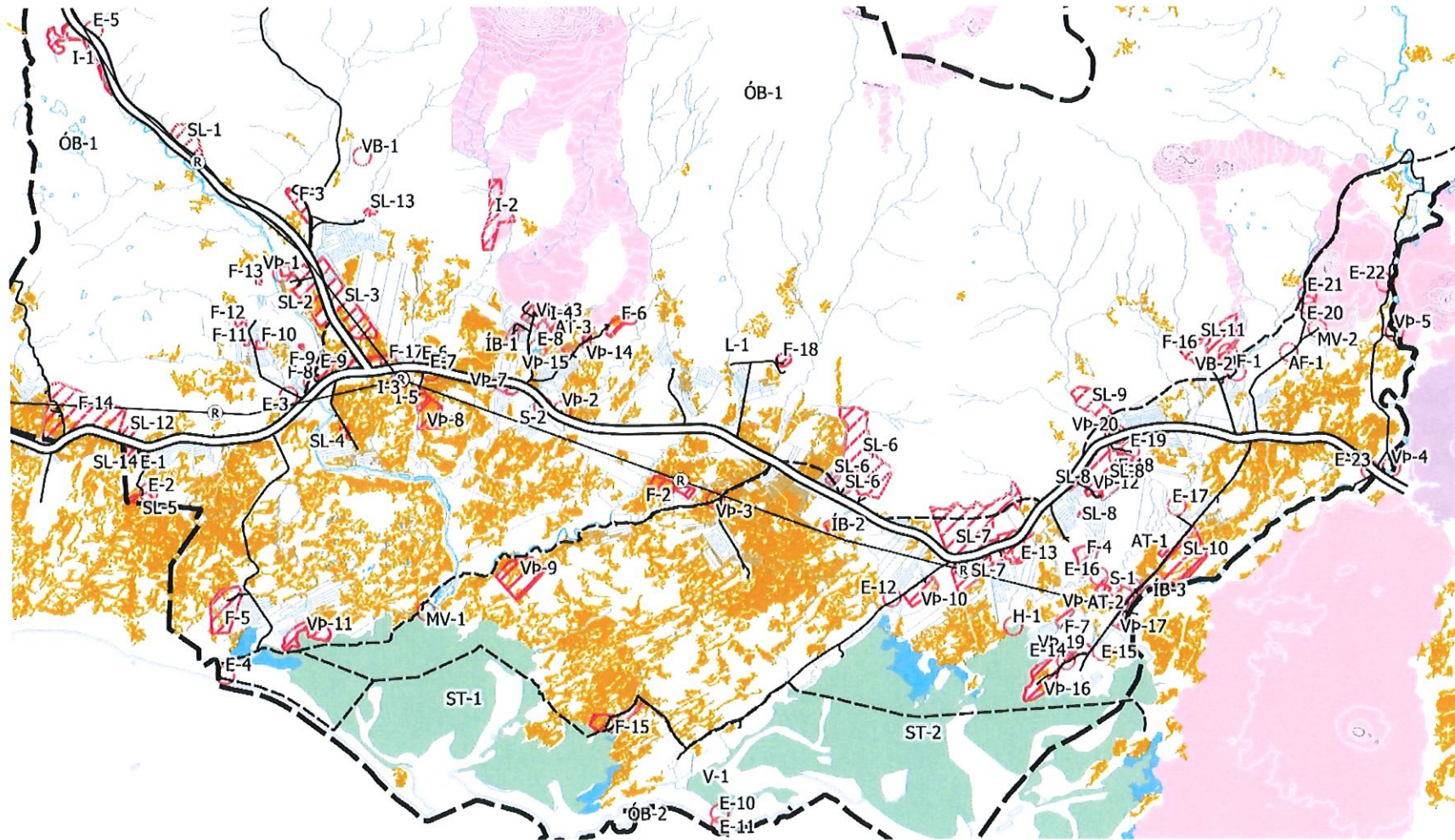
Um mannvirkjagerð á þessum svæðum segir í lögnum:

Forðast ber að raska vistkerfum og jarðminjum sem taldar eru upp í 1. og 2. mgr. nema brýna nauðsyn beri til. Skylt er að afla framkvæmdaleyfis, eða eftir atvikum byggingarleyfis, sbr. skipulagslög og lög um mannvirkí, vegna framkvæmda sem hafa í för með sér slíka röskun. Áður en leyfi er veitt skal leyfisveitandi leita umsagnar Umhverfisstofnunar og viðkomandi náttúruverndarnefndar nema fyrir liggí staðfest aðalskipulag og samþykkt deiliskipulag þar sem umsagnir skv. 1. og 2. mgr. 68. gr. liggja fyrir.

Mynd 3.5 á næstu síðu sýnir sértæka landnotkun, þ.e. landnotkun aðra en landbúnaðarsvæði, óbyggð svæði, strandsvæði og strandsjó, ofan á svæðum sem njóta sérstakrar verndar.

Víða er einhver skörun við votlendi en reitir sem afmarkaðir eru gefa svigrúm fyrir staðarval mannvirkja. Það er þá viðfangsefni deiliskipulags að finna mannvirkjum stað þar sem votlendi eða önnur vernduð fyrirbæri raskast sem allra minnst.

Efnistökusvæði í landi Rauðamels, auðkennd E-20, E-21 og E-22 eru í eldhrauni. Þau hafa öll þegar verið nýtt og ákvæði um vinnslumagn eru óbreytt frá fyrra skipulagi en við ákvæðin er bætt áminningu um að framkvæmdaleyfi þurfi að vera í samræmi við 61. grein náttúruverndarlaga. Sama á við um iðnaðarsvæði I-2 fyrir Grímsárvirkjun.

Mynd 3.5. Sértek landnotkun og svæði sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd. Landnotkun önnur en vegir og háspennulínur er sýnd með rauðum línum. Verndarsvæði skv. landupplýsingagögnum Náttúrufræðistofnunar, sjá skýringar á þemaupprætti 1.

4 Landnotkun

Stefna sveitarstjórnar um viðfangsefni aðalskipulagsins er útfærð með því að skipta skipulagssvæðinu í landnotkunarreiti og tilgreina almenna skilmála fyrir hvern landnotkunarflokk og sértæka skilmála fyrir hvern reit. Skipulagsuppdráttur sýnir þessa skiptingu með lituðum reitum og auðkenni fyrir hvern reit.

Fyrir hvern landnotkunarflokk eru fyrst tilgreindir almennir skilmálar sem gilda fyrir alla reiti í þeim flokki og síðan birt tafla yfir reitina þar sem fram kemur auðkenni á uppdrætti, heiti reitsins og loks sértækir skilmálar fyrir hvern reit.

Athuga ber að þótt hér sé talað um reiti getur verið um að ræða punkta, þ.e. staðsetningu án tilgreindrar stærðar eða lögunar, eða línur sem fela í sér legu án tilgreindrar breiddar.

Tilgreint er í skipulagsreglugerð hvaða landnotkun skuli falla í hvern landnotkunarflokk.

Stefna um landnotkun

Afþreyingar- og ferðamannasvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Almenn ákvæði skipulagsreglugerðar gilda um svæði í þessum flokki.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
AF-1	Gerðuberg	Aðstaða fyrir móttöku ferðafólks, þ.m.t. bílastæði og upplýsingaskilti. Ekki er gert ráð fyrir húsbyggingum.

Athafnasvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Haga skal mannvirkjum og frágangi á lóðum þannig að ásýnd og yfirbragð sé sem best. Trjágróður á jöðrum athafnasvæða dragi úr sjónrænum áhrifum þar sem því verður við komið. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
AT-1	Kornþurrkunarstöð (2,0 ha)	Hús fyrir kornþurrkun.
AT-2	Kolviðarnes (14,7 ha)	Svæði fyrir ylrækt eða aðra landbúnaðartengda starfsemi. Í deiliskipulagi skal sérstaklega gætt að vernd jarðhitavistgerða og sjaldgæfra tegunda.
AT-3	Lækjamót (1,3 ha)	Framleiðsla eða léttur iðnaður í tengslum við landbúnað.

Efnistöku- og efnislosunarsvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Námum og haugsetningarsvæðum skal lokað svo fljótt sem auðið er og gengið frá yfirborði á vandaðan hátt. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

Auðk.	Heiti reitsins	Skilmálar reitsins
E-1	Hofsstaðir	Möl, hámark 10.000 m ³ .
E-2	Hofsstaðir	Möl, hámark 5.000 m ³ .
E-3	Hofsstaðir	Möl, hámark 5.000 m ³ .
E-4	Stakkhamar	Skeljasandur, hámark 10.000 m ³ .
E-5	Vatnaleið	Grjótnáma (klöpp), hámark 49.000 m ³ . Óheimilt er að þvo efni á veiðitíma vegna hættu á gruggi í Straumfjarðará.
E-6	Eiðhús	Möl, hámark 35.000 m ³ .
E-7	Eiðhús	Möl, hámark 20.000 m ³ .
E-8	Miðhraun 2	Möl, hámark 30.000 m ³ .
E-9	Efnisnáma sveitarfélagsins	Möl, hámark 30.000 m ³ .
E-10	Syðra-Skógarnes	Möl, hámark 5.000 m ³ . Gætt skal að því að raska ekki sandmaðksleiru
E-11	Syðra-Skógarnes	Möl, hámark 5.000 m ³ .
E-12	Hömluholt	Möl, hámark 10.000 m ³ .

E-13	Rauðkollsstaðir	Möl, hámark 40.000 m ³ .
E-14	Kolviðarnes	Hámark 5.000 m ³ .
E-15	Kolviðarnes	Hámark 5.000 m ³ .
E-16	Kolviðarnes	Hámark 5.000 m ³ .
E-17	Hrossholt	Hámark 5.000 m ³ .
E-18	Söðulsholt / Dalsmynni	Hámark 5.000 m ³ .
E-19	Söðulsholt / Dalsmynni	Hámark 5.000 m ³ .
E-20	Ytri-Rauðamelur	Möl, hámark 30.000 m ³ . Náman er í vernduðu eldhrauni skv. 61. gr. náttúruverndarlaga, sjá þar ákvæði um framkvæmdaleyfi. Forðast ber að raska þeim náttúruþyrirbærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við. Öll efnistaka er óheimil þar til fyrir liggur ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu, áður en framkvæmdaleyfi er veitt.
E-21	Ytri-Rauðamelur	Möl, hámark 30.000 m ³ . Náman er í vernduðu eldhrauni skv. 61. gr. náttúruverndarlaga, sjá þar ákvæði um framkvæmdaleyfi. Forðast ber að raska þeim náttúruþyrirbærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við. Öll efnistaka er óheimil þar til fyrir liggur ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu, áður en framkvæmdaleyfi er veitt.

E-22	Ytri-Rauðamelur	Möl, hámark 10.000 m ³ . Náman er í vernduðu eldhrauni skv. 61. gr. náttúruverndarlaga, sjá þar ákvæði um framkvæmdaleyfi. Forðast ber að raska þeim náttúrufernbærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við. Öll efnistaka er óheimil þar til fyrir liggur ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu, áður en framkvæmdaleyfi er veitt.
E-23	Ytri-Rauðamelur	Grjót, hámark 10.000 m ³ .

Frístundabyggð

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Ef lóðir fyrir frístundabyggð eru fleiri en 30 á tilteknu svæði skal gera ráð fyrir fjölbreyttri leikja- og útivistaraðstöðu. Innan frístudabyggðarsvæða er gert ráð fyrir nauðsynlegum innviðum, svo sem vegum, stígum, borholum fyrir heitt og kalt vatn, rotþróm, fjarskiptabúnaði, sorpgámum o.þ.h. eftir því sem þörf krefur.

Skógrækt í smáum stíl telst eðlilegur hluti svæða fyrir frístundabyggð enda þjóni hún fyrst og fremst frístundabyggðinni til fegrunar, skjólmyndunar og landmótunar.

Forðast skal að ganga á gott ræktarland við afmörkun lóða í deiliskipulagi.

Í deiliskipulagi og við hönnun ber að taka mið af byggingarhefðum, landslagi og staðháttum.

Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
F-1	Þverá	Eitt frístundahús. Deiliskipulag frá 2002.

F-2	Gröf (15,2 ha)	Allt að 16 hús. Deiliskipulag geri grein fyrir tengingu við vegakerfi. Deiliskipulag geri grein fyrir tengingu við vegakerfi. Vottlendi verði ekki raskað, sbr. 61. grein laga um náttúruvernd. Forðast ber að raska þeim náttúrufríbærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við.
F-3	Hjarðarfell 1 og 2 (11,4 ha)	Allt að 12 hús.
F-4	Hrútsholt (19,8 ha)	Allt að 21 hús.
F-5	Borgarholt (39,3 ha)	Allt að 8 frístundahús.
F-6	Hörgsholt (11,7 ha)	Allt að 12 hús.
F-7	Kolviðarnes 1 (4,8 ha)	Allt að 9 hús.
F-8	Holtsendi	Stakt frístundahús.
F-9	Hrísdalur (1,0 ha)	Stök lóð fyrir eitt frístundahús í landi Hrísdals.
F-10	Hrísdalur (3,0 ha)	Stök lóð fyrir eitt frístundahús í landi Hrísdals.
F-11	Hrísdalur (1,0 ha)	Stök lóð fyrir eitt frístundahús í landi Hrísdals.
F-12	Hrísdalur (3,0 ha)	Stök lóð fyrir eitt frístundahús í landi Hrísdals.
F-13	Hrísdalur (1,0 ha)	Stök lóð fyrir eitt frístundahús í landi Hrísdals.

F-14	Syðra-Lágafell (113,2 ha)	Allt að 25 hús. Votlendi verði ekki raskað, sbr. 61. grein laga um náttúruvernd. Forðast ber að raska þeim náttúruvæðingum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við.
F-15	Ytra-Skógarnes (24,4 ha)	Allt að 15 hús.
F-16	Þverá (25,7 ha)	Allt að 7 hús (Deiliskipulag frá 2002).
F-17	Smáholt (7,6 ha)	Allt að þrjú frístundahús.
F-18	Svarfhóll (6,0 ha)	Allt að 11 hús.

Hafnir

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Almenn ákvæði skipulagsreglugerðar gilda um svæði í þessum flokki.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
H-1	Núpárós	Sjósetningarbraut og bátaskýli. Gætt skal að því að raska ekki sandmaðksleiru.

Iðnaðarsvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Haga skal mannvirkjum og frágangi á lóðum þannig að þannig að ásynd og yfirbragð sé sem best. Trjágróður á jöðrum athafnasvæða dragi úr sjónrænum áhrifum þar sem því verður við komið. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

Auðk.	Heiti reitsins	Skilmálar reitsins
I-1	Múlavirkjun (51,5 ha)	Vatnsaflsvirkjun með uppsett afl 3,3 MW og miðlun úr Baulárvallavatni (160 ha). Svæði fyrir aðveitu og stöðvarhús, ásamt skyldum mannvirkjum og búnaði, svo sem tengivirki og spennum.
I-2	Grímsárvirkjun (36,6 ha)	Vatnsaflsvirkjun með uppsett afl 0,5 MW og lón allt að 1,0 ha. Svæði fyrir stíflu, aðveitu og stöðvarhús, ásamt skyldum mannvirkjum og búnaði, svo sem tengivirki og spennum. Deiliskipulag frá 2003. Yfirbragð og frágangur mannvirkja skal miðast við að sýnileiki sé sem minnstur. Við nánari útfærslu framkvæmdarinnar skal tryggt að nútímahraun raskist sem minnst, sbr. 61. grein laga um náttúruvernd. Forðast ber að raska þeim náttúrufrýrbærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við.
I-3	Tengivirki við Vegamót	Tengivirki fyrir háspennulínur.
I-4	Miðhraun II (2,6 ha)	Mannvirki og önnur aðstaða fyrir iðnaðarstarfsemi, t.d. hausapurkun, ylrækt eða aðra hagnýtingu jarðhita.
I-5	Borhola í landi Eiðhúsa	Borhola fyrir heitt vatn með dælum og tilheyrandi búnaði ásamt búnaði til uppblöndunar og hitastýringar.

Íbúðarbyggð

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Byggð á íbúðarsvæðum skal falla vel að umhverfinu. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
ÍB-1	Miðhraun 2 (6,6 ha)	Allt að 10 íbúðarhús á 1-2 hæðum. (Deiliskipulag frá 2003).
ÍB-2	Kringlumýri (3,7 ha)	Tvö einbýlishús (deiliskipulag frá 2004).
ÍB-3	Laugargerði íbúðarbyggð (7,2 ha)	Íbúðarbyggð í tengslum við Laugargerðisskóla. Lágreist byggð, einbýlis-, par- eða raðhúsa, allt að 15 íbúðir.

Landbúnaðarsvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Heimilt að byggja þrjú íbúðarhús á lögbýlum. Húsin geta verið ótengd búrekstri. Slík hús skulu ávallt standa á sérstaklega afmörkuðum lóðum.

Heimilt að reisa allt að þrjú frístundahús á lögbýlum. Mælst er til að húsin séu í nágrenni hvert við annað. Húsin skulu ætíð standa á sérstaklega afmörkuðum lóðum.

Gert er ráð fyrir að á landbúnaðarsvæðum séu mannvirki fyrir samfélagsþjónustu sem eru í lítilli eða stopulli notkun, svo sem fjárréttir, sveitakirkjur og grafreitir.

Heimilt er að reisa önnur minni háttar mannvirki sem þjóna landbúnaði, útivist, náttúruskoðun eða hlunnindanýtingu, svo sem gangnamannakofa og fuglaskoðunarbyrgi.

Gert er ráð fyrir að á landbúnaðarsvæðum séu nauðsynlegir innviðir með tilheyrandi minni háttar mannvirkjum fyrir sorphirðu, vatnsöflun (þ.m.t. borholur), veitu- og fjarskiptakerfi og smávirkanir allt að 200 kW enda falli mannvirki af þessu tagi vel að landi og séu lítt áberandi.

Minni háttar efnistaka er heimil á lögbýlum vegna þarfa landbúnaðarins enda fari hún fram utan svæða sem njóta verndar skv. 61. grein náttúruverndarlaga.

Skógrækt á landbúnaðarsvæðum getur falist í skjólbeltum og annarri hagnýtingu trjágróðurs til landbóta og fegrunar, auk landgræðslu, án þess að um sérstaklega tilgreind svæði sé að ræða. Ný skógræktarsvæði, allt að 50 ha, eru heimil innan landbúnaðarsvæða án breytingar á aðalskipulagi enda verði slík svæði afmörkuð og auðkennd við endurskoðun aðalskipulags, sjá einnig almenna skilmála um skógræktar- og landbúnaðarsvæði. Skógrækt er þó ekki heimil á góðu ræktarlandi, nema um skjólbelti sé að ræða, né heldur á svæðum sem njóta verndar vegna jarðminja, vistkerfa eða menningarminja. Næst ströndinni þarf að taka tillit til flóðahættu vegna loftslagsbreytinga við hæðarsetningu mannvirkja. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
L-1	Landbúnaðarland (24801,6 ha)	

Óbyggð svæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Á óbyggðum svæðum er aðeins gert ráð fyrir minni háttar mannvirkjum, svo sem gangnamannakofum, neyðarskýlum og fjarskiptabúnaði.

Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
ÓB-1	Óbyggð svæði (12127,4 ha)	
ÓB-2	Eyjar og sker (3,1 ha)	

Samfélagsþjónusta

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Almenn ákvæði skipulagsreglugerðar gilda um svæði í þessum flokki.

Auðk.	Heiti reitsins	Skilmálar reitsins
S-1	Laugargerðisskóli (5,1 ha)	Grunnskóli með íþróttahúsi, sundlaug og aðstöðu björgunarsveitar. Lykillþjónustustaður í dreifbýli. Gert er ráð fyrir íbúðum í skólahúsinu. Í deiliskipulagi skal sérstaklega gætt að vernd jarðhitavistgerða og sjaldgæfra tegunda.
S-2	Fáskrúðarbakkakirkja	Sóknarkirkja alls sveitarfélagsins.

Skógræktar og landgræðslusvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Afmörkuð eru skógræktarsvæði þar sem fyrir liggja áform um skógrækt eða hún hafin. Ný skógræktarsvæði sem eru 50 ha eða smærri krefjast ekki breytingar á aðalskipulagi enda samrýmist skógræktin gildandi stefnu um landnotkun og fram komi greinargóðar upplýsingar um forsendur skógræktarinnar fram í framkvæmdaleyfisumsókn. Skógræktarsvæði sem þannig eru til komin verða afmörkuð og auðkennd við endurskoðun aðalskipulags. Í framkvæmdaleyfisumsókn skal tilgreina hvernig skógrækt fellur að lagakröfum, svo sem um vernd ræktarlands, menningarminja og náttúruminja, auk lýsingar á því hvernig skógræktin verður felld að landslagi. Skógrækt skal haldið utan við svæði sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

Auðk.	Heiti reitsins	Skilmálar reitsins
SL-1	Dalur (24,9 ha)	
SL-2	Dalur (46,2 ha)	
SL-3	Dalur (65,8 ha)	

SL-4	Straumfjarðartunga (3,1 ha)	
SL-5	Melkot (8,2 ha)	
SL-6	Miklaholtssel (100,4 ha)	
SL-7	Rauðkollsstaðir (174,2 ha)	Gæta þarf þess að gott aðgengi sé að raflínunum vegna viðhalds og að trjágróður vaxi ekki nálægt þeim.
SL-8	Söðulsholt (78,0 ha)	
SL-9	Dalsmynni (29,6 ha)	Gert er ráð fyrir þremur frístundahúsum innan skógræktarsvæðisins, vestan Hlíðartúns.
SL-10	Hrossholt (55,9 ha)	
SL-11	Pverá (32,7 ha)	
SL-12	Hofsstaðaskógur (6,1 ha)	Skógræktarsvæði Skógræktarfélags Heiðsynninga
SL-13	Hvammur (2,4 ha)	
SL-14	Hofsstaðaskógur (3,8 ha)	Skógræktarsvæði Kvenfélagsins Liljunnar

Strandsvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Ekki er gert ráð fyrir neinum mannvirkjum innan strandsvæða. Sérstæð náttúra þeirra spillist ekki og þess gætt að umferð, t.d. á hestum, valdi ekki óhóflegu álagi. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
ST-1	Straumfjörður - strandsvæði (1374,9 ha)	
ST-2	Haffjörður - strandsvæði (1751,8 ha)	

Vötn, ár og sjór

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Almenn ákvæði skipulagsreglugerðar gilda um svæði í þessum flokki.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
V-1	Strandsjór (349,0 ha)	Engin nýting er fyrirhuguð innan netlaga.
V-2	Ölfustjörn (23,5 ha)	
V-3	Kolviðarnesvatn (47,5 ha)	

Veitur og helgunarsvæði

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Almenn ákvæði skipulagsreglugerðar gilda um svæði í þessum flokki.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
VH-R-1	Vogaskeiðslína 1	Háspennulína, 66 kV, ofan jarðar eða neðan. Breidd helgunarsvæðis er 25-50 metrar, eftir aðstæðum.
VH-R-2	Vegamótalína 1	Háspennulína, 66 kV, ofan jarðar eða neðan. Breidd helgunarsvæðis er 25-50 metrar, eftir aðstæðum.
VH-R-3	Ólafsvíkurlína 1	Háspennulína, 66 kV, ofan jarðar eða neðan. Breidd helgunarsvæðis er 25-50 metrar, eftir aðstæðum.

Verslun og þjónusta

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Við afmörkun lóða innan bújarða í deiliskipulagi skal forðast að skerða land sem hentar vel til ræktunar. Í deiliskipulagi og við hönnun ber að taka mið af byggingarhefðum, landslagi og staðháttum. Um verslunar- og þjónustusvæði sem ætluð eru fyrir frístundahús til útleigu gilda einnig almennir skilmálar fyrir frístundabyggð. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
VP-1	Dalur, veiðihús	Veiðihús með gisti- og veitingaþjónustu.
VP-2	Breiðablik	Félagsheimili með tjaldsvæði allt að 0,5 ha og aðstöðu fyrir útiþróttir. Þjónusta við ferðafólk með upplýsingagjöf og sölu m.a. á eldsneyti. Ekki er gert ráð fyrir nýbyggingum.

VP-3	Litla-Púfa, veiðihús	Veiðihús með gisti- og veitingaþjónustu
VP-4	Geiteyri, veiðihús	Veiðihús með gisti- og veitingaþjónustu.
VP-5	Kvörn, veiðihús	Veiðihús með gisti- og veitingaþjónustu.
VP-6	Vegamótasvæðið (30,0 ha)	Lykilþjónustustaður í dreifbýli. Gert er ráð fyrir verslunum og þjónustustarfsemi fyrir íbúa á nærsvæðum og ferðafólk, í bland við íbúðir og matvælaframleiðslu. Yfirbragð og þéttleiki reitsins í heild samræmist hlutverki hans sem þjónustukjarna í dreifbýli með hámarkshæð 3 hæðir og nýtingarhlutfall íóða allt að 0,5.
VP-7	Eiðhús (4,8 ha)	Gistiþjónusta fyrir ferðafólk og starfsmannaaðstaða fyrir hótél, allt að 2.500 m ² á 1-2 hæðum.
VP-8	Eiðhús - hótél og baðlón (28,4 ha)	Hótél með baðlóni. Hótelbyggingar allt að 12.000 m ² á 1-2 hæðum, húshæð allt að 9 metrar. Minni háttar byggingarhlutar geta þó risið hærra. Baðlón allt að 6.000 m ² . Við staðsetningu mannvirkja á deiliskipulagsstigi skal gerð grein fyrir valkostum og þess gætt að votlendi skerðist sem minnst, sbr. 61. grein laga um náttúruvernd. Forðast ber að raska þeim náttúrufrýrbærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við. Uppbygging skv. framangreindum ákvæðum er tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar til ákvörðunar um matsskyldu. Mannvirki falli vel að landslagi og náttúru. Í deiliskipulagi skal sýna fram á ábyrga meðhöndlun frárennslis vegna viðkvæmra viðtaka. Deiliskipulag geri grein fyrir tengingu við vegakerfi.

VP-9	Laxárbakki (44,6 ha)	Verslun og þjónusta, þ.m.t. gisting, fyrir ferðafólk í stakstæðum húsum með heildarflatarmál allt að 2.000 m ² . Hús 1-2 hæðir, hámarkshæð 9 metrar. Við staðsetningu mannvirkja á deiliskipulagsstigi skal gerð grein fyrir valkostum og þess gætt að votlendi skerðist sem minnst, sbr. 61. grein laga um náttúruvernd. Forðast ber að raska þeim náttúruferribærum sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir eru ekki fyrir hendi. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar um deiliskipulagstillögur sbr. 68. grein laga um náttúruvernd eða áður en leyfi er veitt til framkvæmda, þar sem það á við. Mannvirki falli vel að landslagi og náttúru. Í deiliskipulagi skal sýna fram á ábyrga meðhöndlun frárennslis vegna viðkvæmra viðtaka. Deiliskipulag geri grein fyrir tengingu við vegakerfi.
VP-10	Hömluholt (19,6 ha)	Gisting í frístundahúsum til útleigu. Allt að 12 hús.
VP-11	Stakkhamar (22,8 ha)	Gisting í frístundahúsum til útleigu. Allt að 24 hús. Taka þarf tillit til flóðahættu vegna loftslagsbreytinga við hæðarsetningu mannvirkja.
VP-12	Söðulsholt (3,4 ha)	Gisting í allt að 8 frístundahúsum til útleigu og þjónusta tengd hestamennsku.
VP-13	Miðhraun 2 (9,8 ha)	Þjónusta fyrir ferðafólk og í tengslum við iðnaðarsvæði, s.s. gisting, verslun og veitingasala. Gert er ráð fyrir gistingu í allt að 20 frístundahúsum og þjónustuhúsi auk notkunar eldri mannvirkja á reitnum, að hluta til fastrar búsetu.
VP-14	Lækjamót (2,1 ha)	Allt að 6 frístundahús, að hluta í útleigu til ferðafólks.
VP-15	Lækjamót (2,8 ha)	Allt að 4 frístundahús, að hluta í útleigu til ferðafólks.
VP-16	Kolviðarnes (34,9 ha)	Íbúðarhús með geymsluhúsi og hesthúsi, 9 frístundahús, þjónustuhús og tólf smáhýsi. Taka þarf tillit til flóðahættu vegna loftslagsbreytinga við hæðarsetningu mannvirkja.

VP-17	Kolviðarnes 1 (6,8 ha)	Allt að 12 hús til útleigu í atvinnuskyni.
VP-18	Kolviðarnes laugar (3,9 ha)	Baðaðstaða í smáum stíl tengslum við borholu á svæðinu. Í deiliskipulagi skal sérstaklega gætt að vernd jarðhitavistgerða og sjaldgæfra tegunda.
VP-19	Kolviðarnes (6,3 ha)	Tjaldsvæði ásamt litlum stökum húsum með gístiaðstöðu til útleigu.
VP-20	Bjarmaland (áður félagsheimili)	Verslun.

Takmarkanir á landnotkun

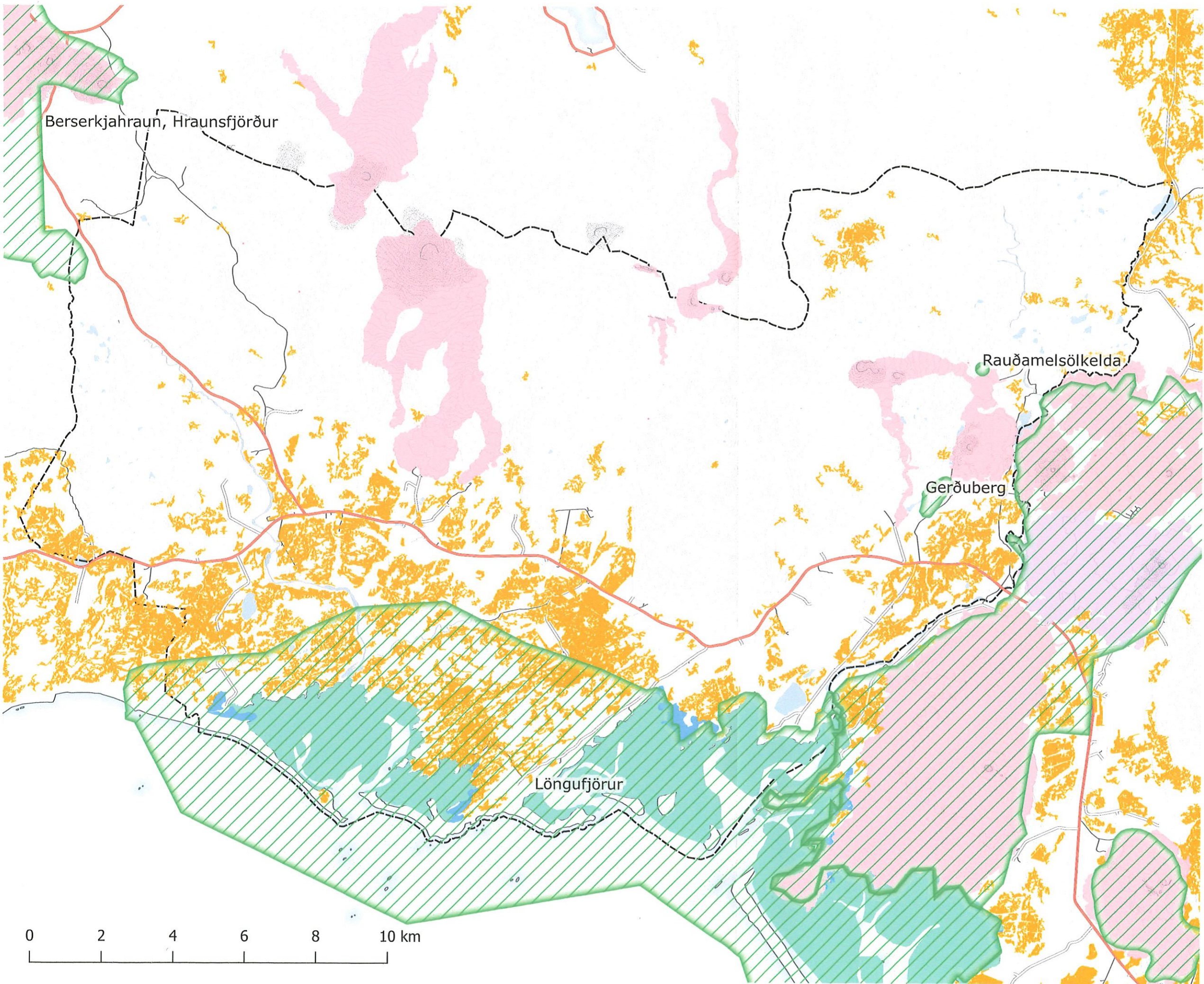
Minjavernd

Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

Tilgreindar eru friðlýstar fornminjar skv. lögum um menningarminjar en þær eru ekki hluti af skipulagsákvörðunum sveitarstjórnar. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði í skipulagsreglugerð.

<i>Auðk.</i>	<i>Heiti reitsins</i>	<i>Skilmálar reitsins</i>
MV-1	Búðahamar	Friðlýstar búðatóftir á Búðahamri. Röskun og framkvæmdir eru óheimilar án leyfis Minjastofnunar á 100 metra friðhelguðu svæði út frá ystu mörkum minjanna, sbr. ákvæði laga um menningarminjar.
MV-2	Rauðamelskirkja	Friðlýst hús, sbr. ákvæði laga um menningarminjar.

AÐALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

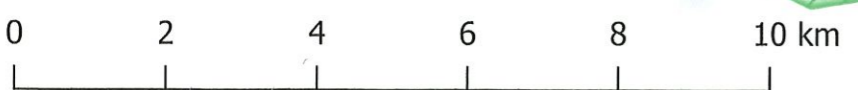
Þemauppdráttur 1
Náttúruvernd

1:100.000 (A3)

Sýnd eru svæði á C-hluta náttúruminjaskrár og svæði sem njóta sérstakrar verndar sbr. 61. grein náttúruverndarlaga skv. gögnum Náttúrufræðistofnunar Íslands.

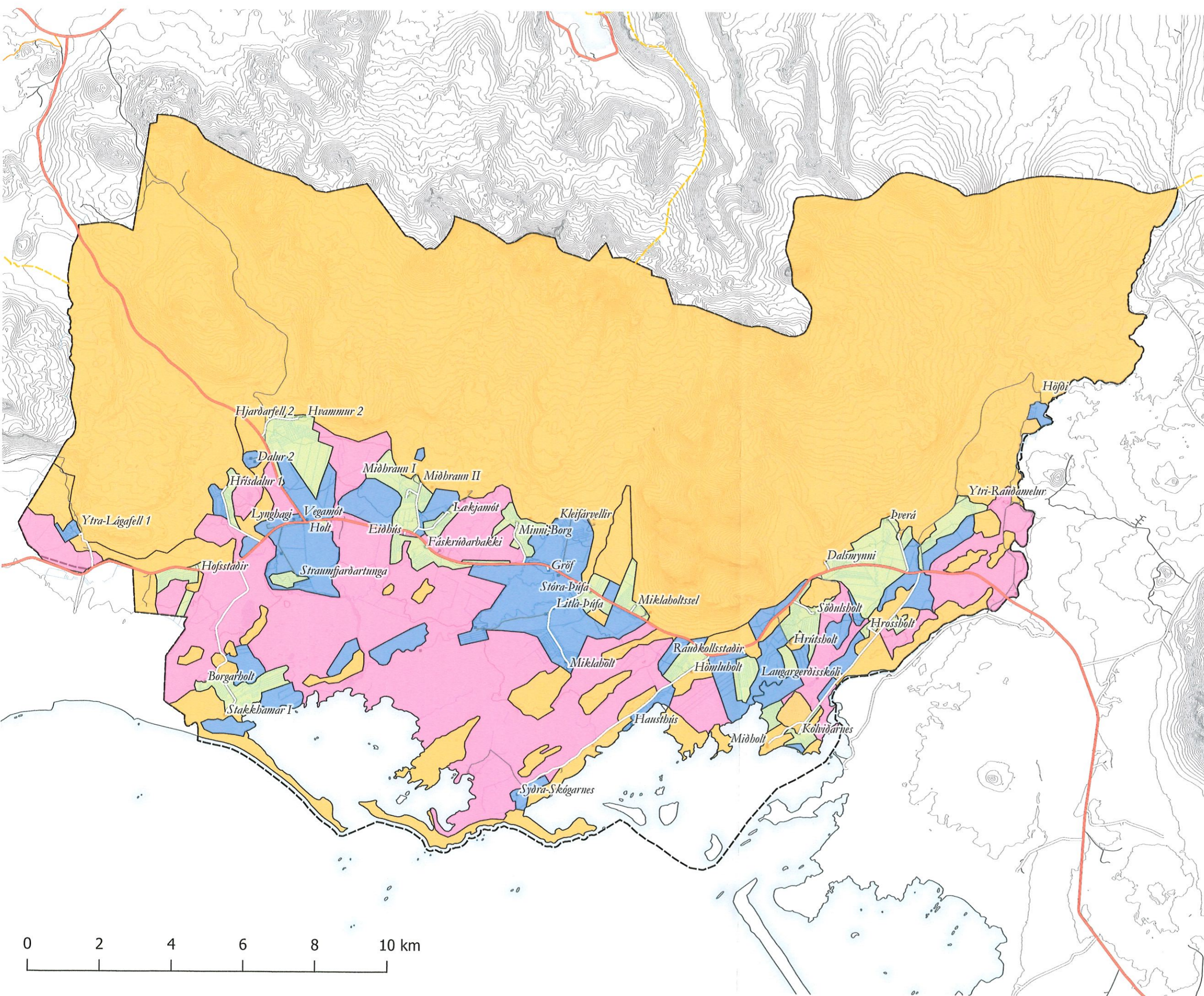
[- - -] Sveitarfélagsmörk

- [Green hatched] Náttúruminjaskrá
- Sérstök vernd skv. 61. gr.
- [Pink hatched] Forsöguleg hraun
- [Light blue] Leirur
- [Light blue] Sjárvarfitjar
- [Light purple] Söguleg hraun
- [Orange] Votlendi > 2 ha

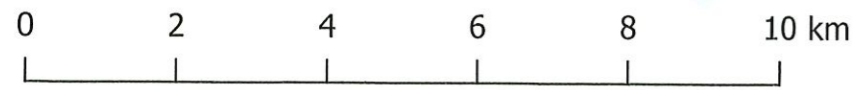
AÐALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Þemauppráttur 2
Flokkun
landbúnaðarlands
1:100.000 (A3)

- [- - -] Sveitarfélagsmörk
- Flokkun landbúnaðarlands
 - Flokkur 1
 - Flokkur 2
 - Flokkur 3
 - Flokkur 4

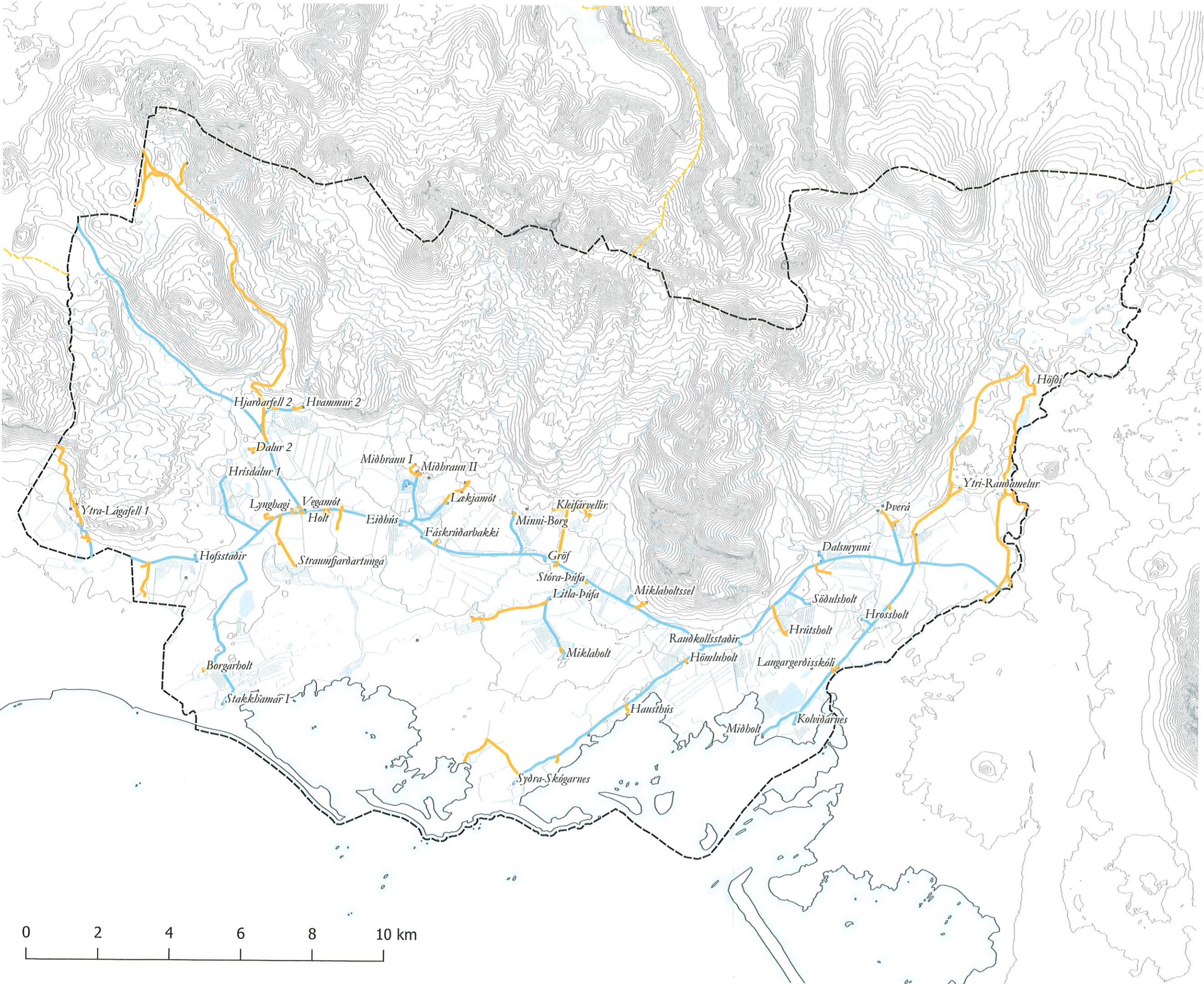
Sjá nánar um skilgreiningu flokka í greinargerð

AÐALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Þemauppráttur 3
Vegaflokkun

1:100.000 (A3)

Sýndir eru þjóðvegir og vegir í náttúru Íslands samkvæmt 32. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013 og reglugerð nr. 260/2018.

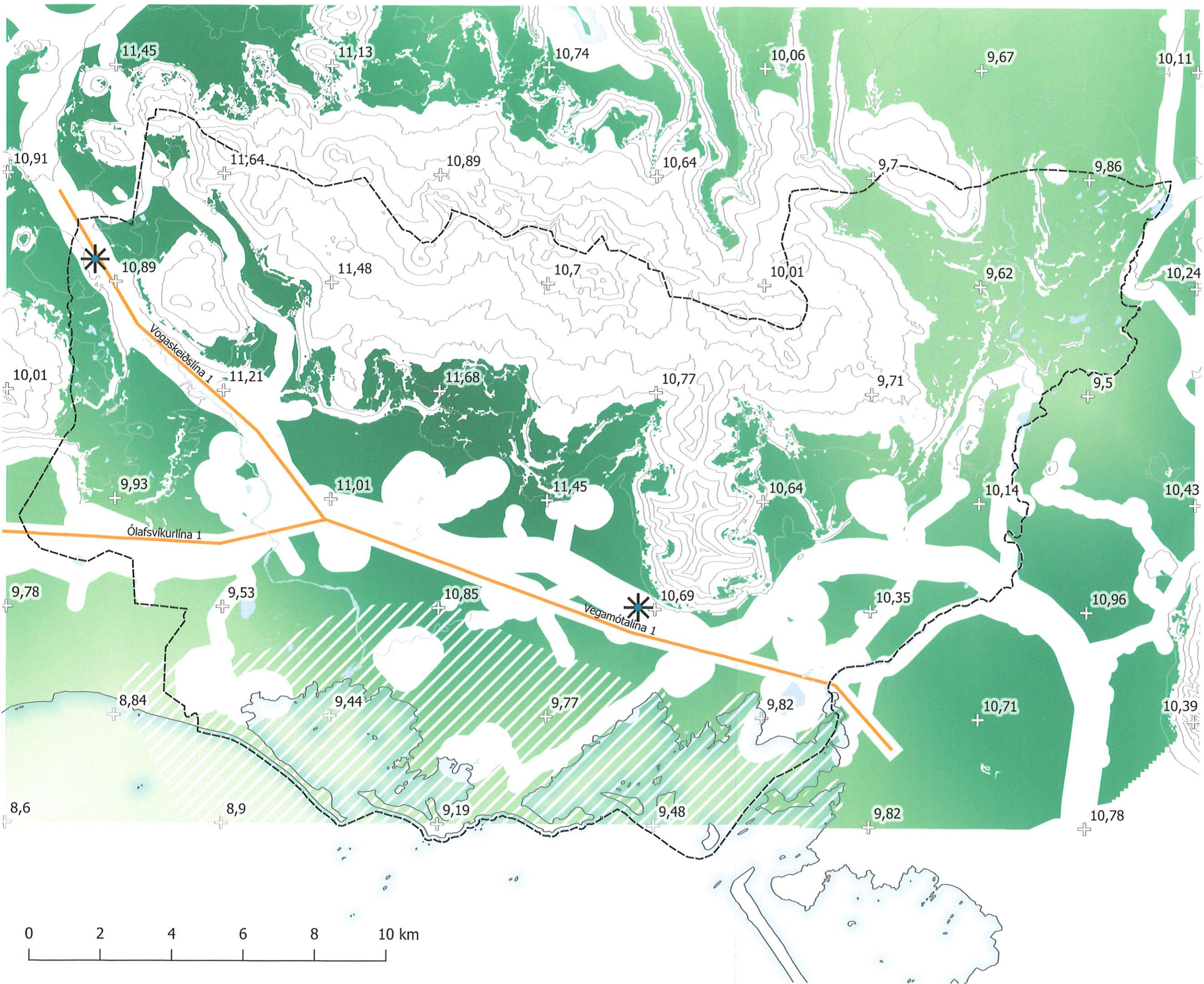
Allir vegir sem hér eru sýndir sem vegir í náttúru Íslands eru greiðfærir (F0).

- Sveitarfélagsmörk
- Vegir í náttúru Íslands
- Þjóðvegir

AÐALSKIPULAG EYJA- OG MIKLAHOLTSHREPPS 2018 - 2038

Þemauppdráttur 4 Vindorka

1:100.000 (A3)

☐ Sveitarfélagsmörk

Meðalvindhraði, m/s

- 8,5
- 9,0
- 9,5
- 10,0
- 10,5
- 11,0
- 11,5
- 12,0

★ Veðurstöðvar

⊕ Vindatlas - líkangildi

— Háspennulínur Landsnets

— Hæðarlínur, 100m

Hvítur litur sýnir svæði sem fyrirsjáanlega henta ekki fyrir vindorkuver. Fleiri atriði geta verið takmarkandi. Sjá nánar um fyrirvara og útskýringar í greingargerð aðalskipulagsins.

